

ЛИТЕРАТУРЕН ГЛАС

БРОЙ 165, Година XX
април 2013
Цена 0,70 лв.

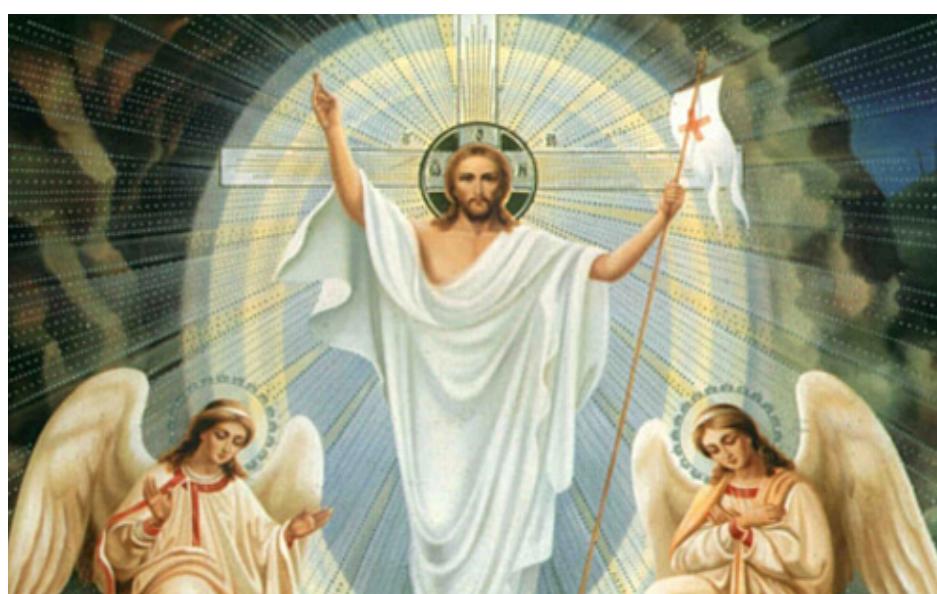

ВЕСТНИК ЗА ЛИТЕРАТУРА И КУЛТУРА

Основан от Д.Б.Митов и списван от него
от 1928 г. до 1944 г. в София

KAT № 430 ISSN 1310 - 7917

ВЕЛИКДЕН Е!
ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ!

Скъпи съграждани
и гости на Стара Загора,
За мен е удоволствие да
поднеса най-сърдечните си
поздрави към вас
и вашите семейства
по повод настъпващите
Великденски празници!

Най-големият празник за всички християни по света
отново ще събере заедно близки, приятели и семейства, за да
преживеят заедно Светлото тържество на Възкресението.
Пожелавам ви да споделите весели и запомнящи се мигове, да
имате светлина и уют, много любов в сърцата си,
да бъдете честити и здрави!

Бъдете добри и състрадателни и вярвайте,
че заедно можем да направим живота си по-добър!
Весели Великденски празници!

Живко ТОДОРОВ
Кмет на Община Стара Загора

ИЗБОРИ 2013

GERB
имаме
ВОЛЯ
15

Купуването и продаването на гласове е престъпление

КУПУВАНЕТО И ПРОДАВАНЕТО НА ГЛАСОВЕ Е ПРЕСТЬПЛЕНИЕ
Лидер 25

КОАЛИЦИЯ ЦЕНТЪР – СВОБОДА И ДОСТОЙНОСТ
6
КОАЛИЦИЯ ЦЕНТЪР
СВОБОДА И ДОСТОЙНОСТ
Акценти от политическата платформа
Парламентарни избори 2013 г.
Бъди в центъра

Стеван Кенов
Водач на листата в Стара Загора

НДСВ НДСВ

КУПУВАНЕТО И ПРОДАВАНЕТО НА ГЛАСОВЕ Е ПРЕСТЬПЛЕНИЕ

27
В БЮЛЕТИНАТА
3 СТЪПКИ
за по-добра
БЪЛГАРИЯ
КОАЛИЦИЯ ДСБ-БДФ

КУПУВАНЕТО И ПРОДАВАНЕТО НА ГЛАСОВЕ Е ПРЕСТЬПЛЕНИЕ

ПЛАНЪТ СИДЕРОВ
СРЕЩУ КОЛОНИАЛНОТО РОБСТВО
14
АТАКА
ВЪН ЧУЖДИТЕ МОНОПОЛИ!
500 лв. МИН. ПЕНСИЯ
1000 лв. МИН. ЗАПЛАТА
ДОПИТВАНЕ ДО НАРОДА ЗА ВСИЧКО ВАЖНО
СЕГА!
Пълна програма прочети на www.ataka.bg

НОВИ КНИГИ, ВЕСТИ

Камен ЗИДАРОВ, Иван Шишман, драма, Народна библиотека „П.Р.Славейков”, В.Търново, 2012.

Анастасия РАДЕВА, Академик Иван Радев, Библиография, Народна библиотека „П. Р. Славейков”, Велико Търново, 2013.

Иван РАДЕВ, Българският писател и войните 1912-1918, том I, Народна библиотека „П.Р.Славейков”, В.Търново, 2013.

Стоил СТОИЛОВ, Сандалово дърво, разкази, Изд. Арт-клуб „Херос”, Стара Загора, 2013.

Христина РАДОМИРОВА, Дых на сътворение, Избрани стихове, Антос-Шумен, 2012.

Цвятко ДЕЧЕВ, Кръговрат, Лирика, изд.Фабер, В.Търново, 2013.

Списание „КУЛА”, бр.4, 2012, печат „Ирида-принт” ООД.

Йордан КАМЕНОВ, Словото в немилост, Литературна история, изд. Факел, София, 2012.

Стайко ТОПОЛОВ, До Европа и назад, стихове, епиграми, истории..., изд. Кота, Стара Загора, 2012.

Използваме случая да честитим Втората награда за кратки форми на Ст.Тополов от VII Национален конкурс за хумор и сатира - Кубрат 2013.

Във ВЕЛИКО ТЪРНОВО през месец март излезе брой 1 на вестник „ЛИТЕРАТУРЕН БЮЛЕТИН“, издание на Национално общество за литература и изкуство „Формула 6“. Вестникът излиза със съдействието на Община Велико Търново. „...Започваме с литературата, създавана

Драматичен театър „Гео Милев“ - Стара Загора - ПРЕМИЕРИ**“БЕЗ ДОКАЧЕНИЕ, МОЛЯ”**

В спектакъла оживяват най-колоритните образи на Чудомир. Пъстрият, архаичен и омаен език гали ухото и ни връща в един забравен свят. Веселие и смях изпълват залата, звуци прекрасна музика, вихрят се танци, костюми плетат шарена българска шевица... И за да сме актуални с времето, в което живеем не сме пропуснали и политическите вълнения на Чудомировите герои - „То беше някога... Нямаше партии тогава, нямаше партизани, нямаше закони за задължително гласуване - кой за когото си искаше, за него си спускаше бюлетина. Комуто пък не дохоядаше и на ум даже за избори, стоеше си горе в планината при козите, свирикаше си с тънка свирка кокаляна, дялкаше си с тънко ножче шарени хурки, живееше си на свобода и чист въздух и никой не го диреше, никой го не търсеше. А сега...“

Автор: по Чудомир; Сценичен вариант: Веселин Стоянов; Режисьор: Ивалин Димитров; Сценография и костюми: Златан Дрянов; частват: Димитър Митев, Стоян Ангелов, Димитър Карамалаков, Ивелин Керанов, Стефан Борисов, Илчо Димитров, Делян Илиев, Стефан Делев, Георги Райчев, Павлин Танев, Нино Луканов, Георги Ганчев, Цветомир Черкезов, Тодор Тодоров, Светла Тодорова, Ивелина Колева, Мария Пенчева.

На снимката - сцена от спектакъла
“Без докачение, моля”

**НОВ БРОЙ НА СПИСАНИЕ “ХРИСТИЯНЧЕ”
главен редактор Константин ЕЛЕНКОВ**

*Детски лагери
в Клисурски манастир*

*Врабчетата на отец Иван, на
връщане от Благово, 7 юни 2012*

в В.Търново и неговия Университет през втората половина на 60-те и през 70-те години на миналия век.” - казва в уводната си статия главният редактор проф. д-р Сава ВАСИЛЕВ. По това време се появяват стиховете на Б. Христов, М. Георгиев, П. Парушев, К. Ковачева, Т. Клисурин, Ив. Серафимов, Р. Игнатов - групата на т.нр. “Търновска вълна”.

“Разбира се - продължава главният редактор - наименованието е условно, днес е лесно да отсъдим, че иде реч за поети с национално значение. При това списъкът не свързва допук. Продължава с имената на творци като Я. Янков, М. Петкова, Й. Велчев, Б. Апостолова, В. Мандева, П. Александрова, Н. Колев - по онова време всички студенти във Великотърновския университет...”

“ЕДНА СЕДМИЦА СТРАСТИ”

Философски спектакъл за мятането на човешката душа, заловена в мрежите на безверието.

В един безкраен дъждовен ден, затворени между стените на една кърчма, петима приятели си задават въпроси. Доколко е възможно разбирането между хората? Къде е границата между реалност и сън? Освен битието ни тук и сега, има ли и друг живот и може ли той да бъде споделен? Къде е скритият към тайната на вечното движение? Морето, любовта, понасянето на несгодите и загадките на вселената – на дъното на една чаша.

Пиесата на Любен Босилков е отличена в литературно-драматургичното направление на Форума за антична и доренесансова драматургия Стара Загора 2012. Поставянето ѝ на сцената на Драматичния театър е наградата на автора.

Театралната постановка е дело на Любен Босилков, режисьор е Иветин Керанов, сценография и костюми - Теодора Лазарова. Участват актьорите: Илчо Димитров, Георги Ганчев, Стефан Борисов, Цветомир Черкезов, Мария Пенчева.

На снимката - сцена от спектакъла
“Една седмица страсти”

ЛИТЕРАТУРНА ДИСКУСИЯ

На 30 март в Казанлък се проведе литературна дискусия под надслов „Литературното списание – кула в града на духа“. Разговорът се водеше от Стефан Бакърджиев – главен редактор на списание „Кула“, възстановено от 20 години в Града на розите. Присъстваха редактори и писатели от страната: Митко Новков – литературен критик, Александър Секулов – сп. „Страница“- Пловдив, Иван Сухиванов – сп. „Море“ – Бургас, Иван Матев – директор на музей „Литературна Стара Загора“, Нели Пигулева – списание „Брод“ - Русе, Йордан Атанасов – в. „Литературен глас“ - Стара Загора, Петър Марчев – в. „Седмица“ – Казанлък, както и писатели, творци и интелектуалици от Казанлък и Казанлъшкия край: Женя Димова, Димитър Няголов, Румен Денев, Гергана Атанасова, Христо Генев, Веселин Стоянов... Представителите на отделните редакции споделиха своя опит в издаването и съпътстващите ги проблеми: отношението на общинските управи, финансовата издръжка, разпространението, отношението на културната общност в съответния регион... Без финансови проблеми се откроиха сп. „Страница“- академично издание на Пловдив, и сп. „Море“ - Бургас. Двете издания изплащат и хонорари на авторите (редакторите работят на обществени начала или почти). Сп. „Брод“ и сп. „Кула“ имат годишна общинска субсидия от три хиляди лева.

Казанлъшкото списание от тази година остана без щатна бройка, според община Казанлък - ненужно натоварваща бюджета. В-к „Литературен глас“, издание на НЧ „Даскал Петър Иванов-1988“ - Стара Загора - спорадично е подпомаган с малки суми от община Стара Загора и с част от бюджета на читалището редакцията успява да издава вестника вече 20 години. Макар и трудно, почти инфарктно...

Разговорът беше полезен преди всичко като опознаване на творците, споделяне на проблемите и търсенето на свое място в културния живот на регионите и страната.

“1003 ...И ТО САМО В ИСПАНИЯ”

Един спектакъл за неутолимата нужда от любов и внимание, за пристрастяващата сила на привличането, за мъчителното остаряване, което дава мъдрост, но отнема очароването на живота. Легендата Дон Жуан, мъжът-мечта, видян по пантофи, с болки в кръста и изпълнен с дързост, която няма как да бъде реализирана. Къде отива любовта, когато няма кой да я живее? Защо изпитваме нужда да се жертваме, дори когато липсва достоен идеал, в името на който да направим своята жертва?

Мъжът и жената като идея в чист вид, превръщането на един жив човек в легенда, и трудно ли се обигават легендите. Сблъсъкът между младостта и старостта, порока и честта, лъжата и истината – в един съвременен български спектакъл, който се реализира за пръв път в ДТ „Гео Милев“.

Автор на писателя и неин режисьор е Росица Обрешкова, една млада, но вече утвърдена фигура на българската театрална сцена. Сценографията и костюмите са дело на Елена Иванова, а хореографията – на Валерий Кондратцев.

В ролите: Ивалин Димитров, Делян Илиев, Тихомира Темелкова, Димитър Митев, Георги Райчев, Тодор Тодоров, Павлин Танев, Елена Азалова, Ивелина Колева, Милена Сотирова, Светла Тодорова.

На снимката - сцена от спектакъла
“1003... и то само в Испания”

Янко ДИМОВ

Янко ДИМОВ е роден на 6.09.1937 г. в град Хасково. Завърши гимназия в Стара Загора и българска филология в СУ "Св. Климент Охридски". Работил е като учител, журналист, драматург на театър, редактор. Основател и пръв главен редактор на литературния алманах "Хоризонт" в Стара Загора. Работил е и в Съюза на българските писатели. За пръв път публикува стихове във вестник „Септември“ (Стара Загора) през 1953 г. Първата му книга излиза през 1961 г. Издал е 14 книги, три от които с избрани стихотворения - 1984, 1987, 2007. Носител е на национални литературни награди. Преводач на поезия от руски, украински и белоруски. Почина на 5 март 2013 г. в София при нещастен случай.

БАЛАДА ЗА ОРЛОВ МОСТ

Тук денем просто е досадно.
Павиран мост. Трамвайна линия.
Регулировчикът изрядно
посочва кой кога да мине.
И да опита да се хвърли
от моста някой мъж измамен,
ще го възпрека реката мъртва,
зазидана в корито каменно.
Но в късна доба, щом трамваят
последен отдрънчи към Слатина,
магия почва да витает
в това пространство тъй познато.
Орлите бронзови, орлите
в държавната леярна лети –
със нокти в трегерите вбити –
размахват яростно крилете си.
И лята мостът. Мостът лята.
Защо? Навярно битието му
го дразни тук и се опитва
да бъде мост, но към небето.
Това явление обаче
го виждат само ветровете
или среднощните миячи,
или пияните поети.
1958 г.

ЖИВИЯТ КЛАСИК

Той седи в кабинета си стилен до строгост.
Стол от орех резбован. Копринен халат.
Скъпи чехли. До тях се изтяга булдогът,
примижал безучастно към целия свят.
Върху бюрото дъбово чака го чаят
във изящен поднос. Ароматно дими.
А навън – пак от себе си сякаш отчаян –
Дебеляновски дъжд неочекван ръми.
Може би притеснен от протяжния ромон,
той повдига очи, но не гледа навън.
Той се взира насреща си в шкафа огромен,
който вижда понякога даже насын.
Там са книгите негови. Томове тежки.
Много томове. С кожа. С платно.
А зад тях като вечни Гаврошовци

в дочени дрешки –
други книги опъват вратглета без страх.
Тънки книжки - на връстниците му тогава,
със които бе писал и любил, и пил,
и за слава мечтал, и... Сега останява
сам. Животът на него ли беше най-мил?
Дявол знае защо ли съдбата стовари
върху тях още далече във младостта
Лори, Жълти гостенки, Демирхисари,
пещи, отрови, тунели и нищета.
Te не можеха да останеят. Да имат
стол от орех резбован, копринен халат...
Но не знаят и друго - в дъждовния климат
като обаждат се старите рани и колко болят.

Текат годините.
По-малко все остава
пред теб
и повече назад.
Назад -
където постепенно се смалява
изстрадан с мъжество и вяра свят.

IN MEMORIAM

Най-твоят свят.
С най-твоите победи,
с най-твоите падения.
Но ти
назад не гледай.
И да си последен,
и бъдещето да не защити
човешкото ти дело, пак воювай
за бъдеще - дълбай, твори, греши,
взрви душата си като Везувий,
за да събудиш другите души.
Непримирим с това, което мразиш,
щастлив с което любиш, остани.
Сред този век със техника наказан,
ранимата си нежност съхрани!
Така се поминува и без слава.
По-сладък хлябът е, сънят - по-млад.
И нищо, че по-малко все остава
от този хубав и единствен свят.

ЧУВСТВО

Най-подир - преживял и успех, и обида,
уморен от суетната мощ на века,
ще притворя клепачи за миг
и ще видя
град с тополи предесенни,
с бавна река,
с южнооко небе, отразено във нея.
И под камъка ръбест на сивия бит
ще изблъкне душата ми, пак ще запее
като извор в гора, ненадейно открит.

След водата му бяла ще тръгна тогава,
тръпно вслушан във нейния истинен глас.
И какво, че пред мен ще злати, ще узрява
есента... Есента на живота ми?
Аз -
надживял и успех, и обида - ще крача
все към залеза тих, без да мисля това:
светлина в светлината ли,
здрав ли във здрава
ще съм вече,
когато ме скрива трева.

* * *

Кога измина, мой живот, кога измина?
Бях млад пройдоха – горд и безпаричен.
С приятели на чаша русо вино
отриях лесно, лесно бях отричан.
Живеех по софийските тавани
с утехата, звездите че са близо.
Нехайно близък честните си рани,
без корист давах втората си риза.
И мислех си, че времето е спряло
в сърцето ми, че винаги така
ще бъде искрометното начало,
а не позаблатената река.
Кога измина, мой живот, кога измина?
Остана изворът високо.
Долу – бит е.
Апартамент. Директен хол. Камина.
И в нея вече – пепел от звездите.

КРЪГОВЕ

Тогава, изправен срещу изгрева
не беше ли ти
всъщност срещу себе си изправен.
И виждаше - все още е далече,
високо е зенитът ти.
И можеш
нехайно да пропускаш дните свои,
дори да им се радваш -
как отлитат -
като ята от негнездили птици...
И чувството за бъдеще ги озарява.

Сега, изправен срещу залеза,
не си ли ти
всъщност срещу себе си изправен.
И виждаш - вече неприятно близко
се очертава хребетът, зад който
ще слизаш неизбежно.
И не можеш
нехайно да пропускаш дните свои.
А как да им се радваш -
те се нижкат
като волове, тръгнали към кланица.
И ги затрупва прахолякът на забравата.

Иван ГРУЕВ

Иван ГРУЕВ е роден на 11 април 1936 година в Стара Загора. Завършил е българска филология в СУ "Св. Климент Охридски". Работил е като учител, редактор в радио Стара Загора, КДК, в сп. "Участие", в. "Литературен глас". Носител е на наградите „Николай Лилиев“ и „Стара Загора“, на орден „Кирил и Методий“. Издал е осем стихосбирки, автор е на писмето „Черното коте“, „Вълшебната билка“ и „Марсианчето“. Приживе беше председател на Дружеството на писателите - Стара Загора. Почина на 18 март 2013 г.

КРАСАВИЦЕ ИРОНИЯ,

Добре се забавлявахме, нали?
Аз мисля, че добре се забавлявахме –
със себе си и с другите,
със политики, консултанти, итриганти,
и бездарни стихоплетци и със клоуни
и с този свят

по-важен и от подполковник.
Най-много се шегувахме със кучето,
с децата, с паяка и със сезоните,
зашпото знаехме, че няма да се сърдят.
Не ме оставяй насаме със нея.

Добре се забавлявахме дотук, ала сега
ще си ми нужна повече от всяка –
за болестите и за бабата с косата,
която няма чувство заironия.
Не ме оставяй насаме със нея.

ЕВАНГЕЛИЕ ОТ ИВАН

*И старците ви ще сънуват сънища
Из "Деяния на апостолите"*

И ме изпрати Бог
да бъда глас на ония,
в които пустинята вика.
И почнах да сънувам сънища...

Когато останя,
преди да остане още,
докато се препъвах в чудесата
и във загадките на дните.

И Глас дочух:
"Когато се събудиш, ще Me видиш."
А може всичко да съм го сънувал...
във съня си.

15 март 2013

РАЗПИСАНИЕ

Най-първо – до хлебарския –
за хляб и мляко – кисело,
/тук правя път на мравката/
след туй – салам за котката
и още – чай за майка ми.
За мен – коняк и сънища,
най-дълги след разсъмване.

След туй – обратно, бързане –
пак закъснях за работа.
/Заплатата е вятерна,
а времето е пролетно./

До късно после – в чашата –
ще гоня бавно мъката,
ще я притискам в дъното,
докато не пропее.

И ще си тръгна вечерно –
да взема самотата ти.
Ще дойда като кучето –
със любовта си в зъбите.

Наистина ли е толкова тихо
или аз оглушах и не чувам
гласа на тревите и детелината,
която ме вика
с четирилистни миражи?

Със слънчеви четки август изльска
жълтите плочи на лятото и ми остави
само солта по сухата кожа.

Аз ли не чувам
или тишината е оглушала?

Надувам тръбата на вятера,
за да изпрати една пеперуда –
да потанцува за малко
край лампата.

Ще завали, но няма да участвам вече
в конкурсите за някой дъжд –
дори и да е тъжен,
дори и да е топъл
или когато се превръща в сняг
със намерение да ме затрупа.

2.
Опашката на циганско лято се изнисва
зад храстите покрай канала,
повлякъл безразлично със водите си
листата на разплакани дървета
и празните ми фишове от tototo.

В магическите фигури
на закъснели лястовици
са скрити тайните на всеки преход,
но знаците са непознат език за хората.

Пресичам есента като следобед
и бързам към докосването на телата ни.
Ако съм жив
ще го усетя непременно.

РОЖДЕН ДЕН

Все още си поемам дъх...

Оглеждам се –
да разпозная някой друг във себе си.

Покрит съм с белези на роб.
Като костицата на праскова съм гривав.

А рога ми на изобилието
с нищета е пълен.

Отивам да се търся.

За да се спася,
от нищо не трябва да се спасявам.

11 април 2012

ПОЕЗИЯТА СМЕНЯ СВОЯ КОД

*С поета Иван ЗДРАВКОВ разговаря
литературният критик Юлий Йорданов*

- Кое беше основа нещо, което ви накара да грабнете перото и се захванете с поезията?

- Откровено казано – аз нямам перо, Юлий. Имам три разнебитени пишещи машини, които дадоха живот на стотици текстове, включително поезия. Причината е Хемингуей, който твърди, че пътят на мисълта до белия лист трябва да е максимално къс, по тази причина перото като посредник беше жертвано. В далечната младост ме посещаваше капризната Муз. В миг на психически срив (завършваш университета), тя... не се появи. Вместо нея проговори рязък и властен глас, който започна да диктува. Първото, което чух, беше: „Самоубива се в Несебър реставраторът на стенописи / високият и грозен мъж / и розов облак плува в катедралата...“ Написаното до този момент беше пометено, гласът остана и продължи да диктува – така се родиха текстовете притчи от първата ми стихосбирка „Закълните се в солта“. По-късно си дадох сметка за две неща – че създаденото няма аналог в поезията, включително в световната, и че гласът е въщност гласът на Оня, който диктува. Разбира се, говоря за особените състояния, в каквито се изпада при създаване на творбите. Случвало се е при свръхсентивния Яворов.

- Кога необходимостта да пишете прерасна в желанието да я превърнете едва ли не в професия?

- Не познавам професионални поети, поезията е източително занимание. В юношеството в Лом – неясно защо – се качих на тавана на нашата къща, където открих прашна ракла. Най отгоре лежеше том с твърда черна подвързия. И първият стих гласеше: „О, Музо, възпей оня гибелен гняв на Ахила, що погуби мнозина троянци...“ Беше като тътен. „Илиада“ в превод на проф. Балабанов, свързан с красавата ломчанка – писателката Яна Ярова. Разгърни последните страници на последната ми стихосбирка „Дихания“ и ще откриеш „Притча за Омир“. Историята, която разказвам там, прорязва времето като мълния, а идеята-метафора е, че Омир се появява винаги в трагични мигове от човешката история.

- Как се ражда идеята за една творба?

- Казва ли ти някой? Идете в поезията са откриваеми в битието и философията – откроим ли ги, имаме шанс да им вдъхнем живот в образи, форма и съдържание. Има една изключителна книга „Психология на литературното творчество“ от проф. М. Арнаудов, който – на анкетен принцип – се опитва да изтърigne от значими творци „какво се случва“ в творческите състояния? Поетите трудно обясняват творческия акт – може би защото състоянието са като „хипноза“, и защото съществено е не как, а какво остава върху белия лист. Поезията е преди всичко внушение, изострени сетива, нейната власт е тайнствена. Няма как да забравиш стих, който те е поразил. Белегът остава. Колкото до идеите, те са закодирани в самата ѝ същност – лъчения,

които долавяме, без да можем да обясним логически.

- След толкова стаж в литературата установихте ли дали имате любима тема или теми за писане?

- Любимите теми са въщност предразположения – написал съм доста любовни текстове, но ей Богу нямам претенции на любовник. Виж – патриархът Вазов и Яворов са имали особен писет към женската красота, в което няма нищо укорително. Любовното стихотворение е духовна субстанция. Харесвам психологията, здрачът, звъна на камбаните, уханията, изящното, стенописите, женската гръд, чашата, вечерта, огъня, зората, розата, човешкия глас – това са образи и понятия, които се вплитат в поезията. Истинската поезия е без украсения, тя е гола и беззащитна. Висшата форма, екстазът на творческата душа е дуеното – Лорка го е изпитвал.

- Какво означава творческият импулс? И как идва?

- Идва внезапно и изчезва внезапно – изпълзвал ми се е десетки пъти. Поетичната практика показва – не уловиши ли мига, вълнението изчезва. Според мен, времетраенето за поетическа творба е около два часа емоционално напрежение, след което си грохнал. Имам и друга версия: написването на стихотворението е като спускане в морето с акваланг – разполагаш със въздух за 2 часа. В това потапяне си ловец на думи. Знаем къде са думите – в речника. Там са и всички шедьоври, включително ненаписаните – достатъчно е да протегнем ръка и ги вземем. Защо не го правим? Нямам обяснение. Изплувайки, поетът се връща с не повече от 100 думи, достатъчни за творбата.

- Кога изпитвате усещането, че сте постигнали успех с творчеството си?

- Поетът е себично същество с усещане за неповторимост. Чувството е окрилящо. Образно казано, поетите са монети, изсечени в един-единствен екземпляр. Тайната е в сплавта. Големите поети са изградени от духовни свръхсплави, каквито несъществуват в Менделеевата таблица. Как са го постигнали, остава енigma. Аз имам по- pragmaticично обяснение за поетическите стойности: филърът. Прецизният филър, който пропуска единствено необходимите думи. Да не забравяме – поезията гравитира във висшите слоеве на духовността, което я прави трудна за обяснение.

- За какво мислиш, какво пишеш?

- Поезията сменя своя код – върху острите и блестят капки кръв. Чия кръв? Моята, твоята, неговата. Питаме се – кой изльга нашия живот? Къде изчезнаха благоуханията? Истината рядко е чиста и никога прости – казва Оскар Уайлд. Пиша кратката форма 10 секунди. 10 секунди – достатъчни за прозрения, включително за презрения.

Иван ЗДРАВКОВ, роден в с. Долни Цибър, област Монтана. Завърши СУ „Климент Охридски“, българска филология. Пише метафорична, философски обагрена поезия, оподела от въображението. Свободен стих с концентрирана вътрешна енергия.

Теми – любовта като начин на живот; проявления на духа в екстремни ситуации; съвременен екзис.

Издад е стихосбирките: „Закълните се в солта“, „Вечерна чаща“, „Любовен живот“, „Не гасете любовната свещ“, „Дихания“, както и романа „Сенки бродници“.

ДИМЧО ДЕБЕЛЯНОВ - СТАМЕН ПАНЧЕВ

Една епоха - двама поети. Едни и същи съдби - две стихотворения

126 години от рождението на Димчо Дебелянов (1887-1916)

100 години от гибелта на Стамен Панчев (1879-1913)

Стамен ПАНЧЕВ, роден в Орхание (Ботевград от 1934 г.), виден учител и общественик, музикант, литератор и красавец, заминава на фронта през септември 1912 г., в началото на Балканската война. По-късно частта му участва в сраженията на Одринския фронт, дислоцирана е в северната част на Галиполския полуостров, по фронтовата линия Ялос-Епиватос край Мраморно море. Запасният подпоручик, командир на взвод от 12-та рота, на 3-та дружина от 38-ми пехотен полк, оцелява подир две ранявания. Но третото му 17 март е фатално – две рани от шрапнел в корема, една в дясната ръка.

Умира на 23 март 1913 г. във фронтовата болница в село Кадъкъй след 6-дневни страшни мъки. Бойните позиции на българските войски са обстреляни от английски военен кораб. (Какваironия: подпоручик Димчо Дебелянов загива също от английски куршум на южния фронт, край Струма...)

Погребан е същия ден на най-голямата височина между селата Кадъкъй и Елбасан, край гръцките гробища. Очевидци разказват, че и днес гробовете и паметниците на българските воини са в добро състояние. Макар да са в Турция и нашите воини да са воювали срещу турски войски... Тук с горчивина и покруса спомняме българските военни гробища в Гърция, Македония, Сърбия – запустели или отдавна унищожени...

Преди пет години Цветан Северски публикува една чудесна статия за Стамен Панчев във вестник „Земя“. Там бяха поместени няколко негови стихотворения и за пореден път ми направи впечатление сюжетът: Войник заспива

във фронтовия окоп; сънува завръщане у дома и среща с близките; а на сутринта загива в боя. Този сюжет е еднакът в Стаменпанчевето „Войнишки сън“ и в Димчовото „Сънят на героя“. Първото е писано на фронта, другото – в казармата в Самоков. Професионалните литератори сигурно отдавна са забелязали близостта и даже еднаквостта на този (а и на други сюжети) в произведенията на творци от нашата и световната литература, даже от различни епохи, може би има и изследвания на тази тема.

Разбира се, в случая впечатлява не просто еднаквият сюжет. А съдбите, характерите, ако щете, тихия, романтичен патриотизъм и жертвоготовност, предаността към род и отечество, на семейство и синовен дълг...

Стамен ПАНЧЕВ

ВОЙНИШКИ СЪН

Тъмна нощ покри полето бойно и прекъсна почнатия бой.
Мяркаше се в мрака безпокойно сянката на някой часовий.

Бях уморен, но ме сън не хвана,
гледах как мъжди далеч огън.
Спящия до мен внезапно стана и разказа, разълнуван, сън:

-Братко, на добро ли е, на зло ли –
драмнал-нездрямал, в тоя час
аз забравих днешните неволи
и се в сънища отнесох аз.

Димчо ДЕБЕЛЯНОВ

СЪНЯТ НА ГЕРОЯ

Врагът отстъпи, мълкнаха гърмежи,
димът вечерний ветрец разпиле,
очите морни сладък сън замрежи
и пак утихна бойното поле.

И той задряма в миг и засънува,
на свойта пушка наклонил глава,
и стори му се, майка си че чува,
че му нашепва сладостни слова:

- Не бой се, сине мой, от враговете,
макар и в боя ти да паднеш пръв –
за отмъщенье роден край зове те
пет века ръсен със невинна кръв.

Ако загинеш – загини достоен,
ако се върнеш, знай, че цял народ
ще слави вечно своя верен воин,
за него сложил своя млад живот!

Тя пак замълкна. Той простря десница
да я прегърне – но за миг откри
очи – в небето грееше денница
и сипвала се румени зари.

Тръбите пак тревога затръбиха...
И стана бодър, и в ужасний бой
падна на устни със усмивка тиха,
тъй както пада всеки смел герой...

Сън сънувам – връщам се дома си.
Спи градецът в сълнчевия ден,
само птичка нейде се огласи;
в цвят овошки свеждат се над мен.

В тясна, прашна, уличка където
всеки камък знае, аз вървях,
трепна ми болезнено сърцето,
своя скътан дом кога видях.

Влязох в двора, кучето позна ме,
лайна и опашка завърте
и показа се тогаз жена ми
на ръцете с малкото дете.

Щом видя ме, тя уста отвори,
но задавена захълца с глас
и докато ми проговори,
трепнах и събудих се тогаз.

Мълкна той, съня си кат разказа.
Чух след време, че захърка пак.
Месец се през облаци показва
кат видение в среднощният мрак.

Буден бях, доде изгря зорница,
и в зори започна страшният бой.
Клетий – в сън видял жена, дечица,
в утринния бой загина той...

Петя МАТЕВА**МОЛИТВА**

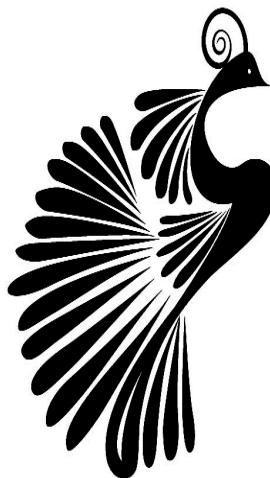
Господи,
дай ми сила да бъда аз.
И дай очи на хората
да виждат хубавото
в мен.

ОГЪН

Протягам ръка –
хващам въглен.
Изгаря ме – не го пускам.
Стискам зъби...
Огънят трябва
да пламне отново.

КАПКА КРЪВ

Устните ми жадни,
напукани
търсят гълтка любов.
Капка по капка се стича,
нервно я вкусвам –
кръв
от собствените ми устни –
няма любов!

ДАР

*Защо ти подарих
сърцето си?
Нима го заслужаваш?
А може би съм луда,
да подарявам себе си
с такава лекота...*

*О, Боже,
дай ми сили,
да се събера.*

Иван ЕНЧЕВ**ПЪТЕКА**

От улица прашна и кална
по снежна пътека закрачих.
А моята диря нахално
оставяше тъмни печати.
Но скоро след мен се избистри,
проблесна пред мен тишината,
следите ми станаха чисти. –
Снегът ги изми с белотата си...
Навярно след дългото лутане
и ние ще спрем в чистотата
на нашата първа целувка.
За всичките грешки - отплата.

РАДВАЙ СЕ ТУК

Не унивай в беда и шега.
Живей си на всичко напук.
Радвай се тук и сега!
Смей се над червей и звезда.
Тук благославяй и жега, и студ.
Оттатък е другият свят.
Не бързай към мрачния сняг.
Гордей се, че още си тук.

РАВНОВЕСИЕ

Безгрижно крачех в планината –
така съм ходил неведнъж...
Стада от облаци - в позлата –
пасяха по небето дъжд.
Замервах щърба костенурка,
полях после под ела:
подобно тихичка гъдулка
жуежеше весела пчела.
Без път поляните преминах –
като сърна през див лещак.
Не търсех вече детелина
с вълшебни четири листа.
Отвесно вдигах пръчка жилава,
изправена на моя пръст...
Бе всичко просто и красиво –
тревата бе с балкански ръст.

ПРЪСТЕН

Сега, където и да си,
до себе си аз чувствам тебе
и галя твоите коси –
ръката ми е лунен гребен.

И сладка тръпна топлина
отново топли мойте пръсти –
и аз я нося към дома
вместо венчален златен пръстен.

БРЯГ

Дали аз закъснях, или времето бързаше?

Симеон Стоянов

Аз отдавна пресичам реката на времето.
Неотстъпно вървя към отсрещния бряг.
А там мрачно е,
скрито е там неизбежното:
зад бързея дебне най-ледният сняг!

Опознах на живота въртопа и локвите –
все напредвам през тина,
през сълнце и мрак.

И все бдя да не хълтна в миража с тополите,
хвалби да преглътна и жабешки кряк.

Колко много играви мечти непрежалени –
като сълнчеви зайчета
в бавна река!

Колко много удавени изгреви алени –
потънали лодки без флаг и гребла!

Пролетта я изгазих, след нея - и лятото.
Като звяр ме причаква коварният бряг...
А пък златната рибка все бяга

към страшното.

Изпълзва се. Как да я хвана аз, как?

*Из стихосбирката “Не бързай, ден”,
Изд. “Българска книжница”, София, 2012.*

АЛЕКСАНДРА ИВОЙЛОВА: “ЧРЕЗ ХАЙКУ ВСЕКИ МИГ МОЖЕ ДА СЕ ПРЕЖИВЕЕ КАТО ЧУДО”

*Наскоро в
издателство
„Фараго“ излезе
една много
интересна книга – „ГРАДЪТ“ –
хайку, двуезична
антология на
български,
френски и
франкофонски
поети. Съставител, редактор и автор
на един от предговорите е Александра
ИВОЙЛОВА. Преводите са дело на Сидония
Пожарлиева, Александра Ивойлова, Георги
Георгиев и Аксиния Михайлова. От френска
страна автор на увода е Ролан Албер,
който заедно с Изабел Льобастар са и
редактори на преводите на френски език.
Неслучайно споменавам тези факти, тъй
като самата поетка на подобна антология
е събитие в културния ни живот. В нея са
представени 103 автори на хайку поезия
от България, Белгия, Франция, Канада,
Япония, Румъния, Словакия, Португалия,
всеки с пет тристишия. А „домакин“ на
тази антология е Българският хайку съюз.*

По този повод се срецинах и разговарях с Александра ИВОЙЛОВА.

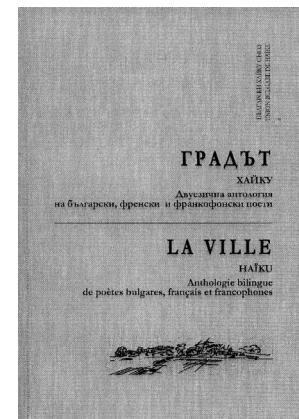
– Защо темата е градът?

– Символът на града е особено въздействащ за мене – той по някакъв начин се родее със символа на Юнгийската сянка. Рожба на модерното време, градът е израз на противоречието в човека, който се разкъсва между дареното му от Всевишния и сътвореното от самия него. Който трудно балансира хармонията в себе си и вън от себе си. В крайна сметка е най-истинският израз на цялостната човешка същност.

– Завършваш вътъпленето си към книгата с интересен абзац: „Родният град, далечният град, познатият град, вечният град – в тях са детството, копнежът, пътуването, срещата и раздялата; нещо, което някъде се случва, но няма лице и конкретност. Всъщност – всичко, което е стремежът към любов.“ Това ли е основното, в което виждаш смисъла на тази идея?

– Да. Финалното хайку я обобщава:

*„нощен влак
в далечината градове –
съзвездия без име“.*

разбира се, е базиран на естетическите принципи на хайку – и на изкуството въобще. Но тези принципи са и субективни, доколкото зависят от възгледите на селекционера. Затова в редакционния съвет поканих изявени

автори, които можеха да дадат и своята оценка. Участниците изпращаха по десет хайку. Темата за града се оказа предизвикателство за мнозина. В крайна сметка реших, че имаме творческата възможност всички да участват с равен брой стихове.

Старах се представянето на всеки автор да има известно единство в атмосферата и същевременно да няма повторение на образи. Повече поетична образност

и мисловност носят българските произведения, френските – по-близо до камерата на оператора, фиксираят мига, детайла, с по-голяма обективност. И въпреки големия брой автори и произведения представени в антологията, книгата звучи цялостно.

Тя беше високо оценена у нас и в чужбина, имаше няколко представления. Изкушивам се да цитирам оценката на видния френски японист и поет Ален Керверн: „Благодаря хиляди пъти за тази великолепна антология, която доказва, че за поезията няма граници. Впечатлен съм от българските участници. Горд съм, че съм участвал в този динамичен побратимяващ проект, който доказва, че европейското хайку достига зрълост.“

– Да поговорим за преводите в „Градът“.

– Основният преводач Сидония Пожарлиева е перфекционист, човек, който изпитва страсть към работата. В творческия ѝ актив са 53 преводни книги, 14 авторски (главно поезия), участия в 51 антологии. Превежда от и на френски, португалски, испански, италиански. Въпреки това тя не се довери само на своя опит, а покани и двама французи – Изабел Льобастар и Ролан Албер (самите те участници в антологията) за редактори на преводите на френски. Огромен труд! Смея да твърдя, че френските текстове са на високо равнище.

– Какво представлява Българският хайку съюз? Как се вписва в световната хайку вълна?

– Съюзът е създаден през 2000 г. като Български хайку клуб от доайена на тази поезия у нас Димитър Стефанов. За 12 години са излезли множество авторски книги, антологии, изнесени с множество хайку спектакли и рецитали, хайга изложби, има много участия в международни проекти, конференции и форуми в чужбина. Наши автори са носители на престижни международни награди от конкурси за хайку поезия. Така че Българският хайку съюз е част от световното хайку движение със свое достойно място в него. През 2005 г. София бе домакин на Третата конференция на Световната хайку асоциация с председател японския поет Б. Нацуши. Хайку се пише по цял свят и отдавна е престанало да бъде само японски феномен. И навсякъде спазва принципите, завещани от класиците на тази поезия, основен сред които е принципът за лаконичност, простота и правдивост. Същевременно приема нещо от мястото и времето, от характера на природата, от културните традиции на съответната страна. То е вид многообразие в единството. Тъй че разликата между българското и японското хайку е в този аспект. Но има и много близки по дух тристишия – в крайна сметка става дума за общочовешки преживявания.

– Да погледнем нещата в личен план: завършила си пиано в Музикалната академия, специализирана си в Париж, изучаваш и камерно пеене. Същевременно участвува в изложби, публикуващи статии за изкуството... Откъде тръгва интересът ти към хайку?

– За мен то е още един начин да съпреживявам света. Това е краткост, изцяло плод на еманацията, на спонтанността. Стихове пиша от 19-годишна, но най-късно стигнах до хайку. Аз съм лаконичен човек, а лаконизът е особен род свобода. Изказ необременен от излишества. Дълго време се опитвах да сведа този изказ до трите реда. Така в един момент книгата ми „Отражения“ се изля на един дъх, за около месец. Тогава се свързах и с хайку обществото, от което съм част вече 10 години.

Хайку е поезия, която обгръща с внимание всяка частица живот. Това е поезия на жизнелюбие. Чрез хайку всеки миг може да се преживее като чудо.

Въпросите зададе: Емил БАСАТ

Румен ДЕНЕВ

КАМБАННИТЕ НА ГРАД ОРЛЕАН

I

Слава на свещеното безстрашие!
Слава на девойката от Орлеан!
Славата е за безстрашните,
които имат сърдечен разум
и с този разум разбираят, прозират,
че откровението на свободата се събърва
само чрез готовност за собствена смърт,
че свободата се доказва само
чрез пълна готовност за собствена смърт.
Молитвата на безстрашните е:
Свобода или смърт!

II

Слава на Орлеанска девойка Жана,
която съсече с меча на словото
малодушието на мнозина мъже-войници!
Слава на мъжеството на девойката
сред мъжкото малодушие!
Мъжеството на девойката
е последното възможно спасение,
когато светът се разпада,
когато животът гnie и се разлага
и когато човеците не поглеждат нагоре
към Всевишния.

Когато всички се бяха втренчили
в калта и глината,
Жана д'Арк погледна в небето!

III

Кралете се раздвояват от избора
дали да обичат родата си
или да обичат родината.
Кралете са раздвоени от избора
дали да си пазят наследството
или да са страж на народа си.
И държавите рухват от това раздвоение.
Войнството на небесните сили
избра за земята на Франция
своята пратеничка на безстрашието.
Слава на девойката от Орлеан,
която се престрахи
да живее по небесен начин тук
сред земното раздвоение
на малодушните,
сред разкоша на пресметливите
и хитрите,
лишени от сърдечен разум
и газещи сред кал и кръв!
Слава!

IV

Войнството на небесните сили
имаше пратеничка на земята,
която облече доспехи,
ковани от ковачите с молитви на уста,
препаса меча на Карл Велики
и възседна жребец.
Народните легенди са народни мечти
и Жана
стана
душа и сърце на мечтата-легенда
за девойката-спасителка на Орлеан.
Девойката Жана беше безсрещна
да събъдне чрез себе си
девойката от Орлеан,
която народа чакаше с упование.

Народната вяра се събърва
внаги във вековете.
И девойката от Орлеан се събърва
чрез Жанет от Домреми.
Случайност и съдбовност -
два пламъка,
горящи като един!

V
Трижди слава за девойката от Орлеан,
която тогава
не получи човешка слава
за своя подвиг,
а получи позор и осмиване.
Позорът е отличието за безстрашие.
А робите се съблазняват
от награди,
хвалебства,
корони,
титли
и други подобни фантазии...

VI
Молитвите на Жана се събърваха,
защото не за себе си молеше Бога,
а за Франция.
Докато войската ѝ се молеше
по този начин,
войската беше победоносна
и тържествуваща.
Но, когато
молитвите на войниците станаха
скимтене за собствено оцеляване,
победата си отиде
И Жана остана сама под небето,
сама на земята...
Тя остана една и единствена
вярна защитница на родината
и войник на небесните сили.

VII
Тогава налетяха лешоядите
и почнаха да търсят мърша,
но мърша не намериха във Жана.
Лешоядите нищо не намериха
за себе си в Жана,
лешоядите нищо не намериха
от себе си в Жана,
в Жана нямаше нищо тяхно.

VIII
Огънят разделя небесно от земно.
Огънят свързва небесно и земно.
Кладата прати небесния образ на Жана
в небесната родина
на всички безстрашни,
горе в свещеното бойно поле на Бога,
при нейния пълководец архангел...

IX
Когато небесният образ на Жана
проблясна нагоре
от кладата право към небесната ѝ
родина,
тогава по същото време
в горите край Орлеан
светкалица прониза просторите
и възпламени
сухо,
гнило,
вековно
дърво.
Горящо дърво-зnamение.
После грохот последва след блясъка.
И ехото от този огнен гръм
кънти от 600 години
в камбаните на град Орлеан...

8 май 2012 год.
Казанлък

Христина РАДОМИРОВА

е родена на 11 декември
1974 г. в Стара Загора.
Печатала е стихове във
в. „Литературен глас“
и в. „Старозагорски
новини“.

Издадени стихосбирки:
“Надежда назаем” –
2003 г., „Понякога се случва да съм птица“
– 2006 г., „По безкрай
на краткия миг“ –
2010 г., „Акорди от
звездите“ – 2011 г., „Дъх
на сътворение“ – 2012 г.

*Срецнах се с наистина роден поет,
който не съчинява, а живее поезията
си. Затова стиховете ѝ звучат
непринудено, вливат се в душата ти и
като бистра вода утоляват жаждата
ти за светлина и красота.*

*...Иска ми се да кажа няколко думи и за
овладените поетически форми, в които
са излети съдържателните стихове
на Христина. Формата е толкова
естествена, ритъмът е така увличащ,
римите, без да са търсени специално,
са точни и звучни. Във времето, когато
все повече млади поети пренебрегват
тези класически изисквания, за да се
съсредоточат уж върху смисъла на
стиха и по този начин го правят и
ромав, и груб, Христина Радомирова
ми връща вярата, че поезията освен
мисъл и идея е и музика, и ритъм.
Няма да бъде пресилено, ако кажа, че
в позаставяящите вени на поетична
Стара Загора Христина Радомирова
влива своята млада, свежа кръв. Градът
на поетите има нужда от това.
Смятам, че Христина вече може да се
счита пълноправен член на гилдията
на поетите.*

Таню КЛИСУРОВ

Не можеш да стигнеш звездите,
преди да докоснеш земята,
защото светът на мечтите
започва в реалност позната.

Не можеш да влезеш в сърцето,
преди да си влязъл в очите,
защото на чувството шесто
животът едва ли разчита.

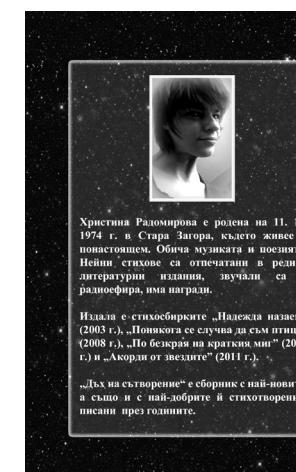
Не можеш да бъдеш щастливец,
преди да почувствуваш бедата,
защото така се осмисля
прекрасният дар на съдбата.

На Нели и Румен Ченкови

Няма вечни неща на Земята,
и във Вечното няма неща!...
Всичко трайно се носи в душата –
само там съхрани вечността!

Аз не искам от земната слава
и богатството тленно не ща.
Искам вяра и обич да давам
и надежда за всяка мечта!

За приятели верни да пея,
да ги пазя в сърцето до край!
С тази песен красиво да слея
всяка тяхна усмивка в безкрай!

Христина Радомирова е родена на 11.12. 1974 г. в Стара Загора, където живее и повастищем. Обича музиката и поезията. Нейни стихове са отпечатани в религиозни издания, звучали са в радиоафира, има награди.

*

*

*

*

*

Издала е стихосбирките „Надежда назаем“ (2003 г.), „Понякога се случва да съм птица“ (2006 г.), „По безкрай на краткия миг“ (2010 г.) и „Акорди от звездите“ (2011 г.).
„Дъх на сътворение“ е сборник с най-новите, а също и с най-добрияте и стихотворения, написани през годините.

Христина Радомирова ...
ДЪХ НА СЪТВОРЕНIE

В дъжда на закъснялата ми пролет
върви един художник непознат
и ме пронизва зоркият му поглед,
душата ми жигосал с огнен знак.

И някой ден във зимната картина,
небрежно окачена в нечий дом,
следи от живи въглени ще има
и нежен полъх на сподавен стон.

ОРЕЛЪТ

Дори и безкрил да е, Боже,
простор на крилете му дай –
орелът без полет не може,
върни му небето докрай!
Да литне отново свободен
към своите високи скали,
зове го инстинкът природен,
и страшно,
как страшно боли!

Дълго и страшно се ражда
моята песен за вас –
толкова огън и жажда
има във нейния глас.

С вашите сълзи - горчива,
сладка със вашия смях,
тя и след мен ще е живи...
Боже, нали не е грях?

Къси дни и дълги нощи.
Пусти улици. Вали.
Но светулки има още
в тези есенни мъгли!

И в сърцето ми блещукат
разни светли чудеса –
най-великото се случва
в малките наглед неща...

ВЪРНИ МИ, БОЖЕ, СВЕТЛИНАТА!

На Тодор Андонов

Върни ми, Боже, светлината,
в очите ми ти пак я запали –
да бъде слънчева земята,
нощта да стане изгрев светловлик.

Усмивките на хората да виждам
и в цветна песен да ги претворя...
Дъгата в мене да приижда –
от нея дом за птици да строя.

Върни ми, Боже, светлината,
и дай ми мъдрост да я съхраня
за всички, дето на земята
след мене някога ще се родят.

КНИГА ЗА СТРАНИЦИТЕ В БЪЛГАРСКАТА ЛИТЕРАТУРА

Великотърновската културна общественост познава много добре книгите на д-р **Радка ПЕНЧЕВА**, които са посветени на творчеството на Емилиян Станев, на малко познати факти и сюжети от биографията на забравени творци, които авторката издирва, събира и припомня в многобройните си участия в национални конференции, статии в академични сборници и справочници, в книгите, събрали мела на проучвателската й дейност. След собствени заглавия като „Литературният архив – недоразказаната памет“ (2003), „Творческият архив на Емилиян Станев и визите му за историята в романа „Иван Кондарев“ (2009), „Сюжети на забравата, реванши на паметта“ (2011), съставителства на книги за Ем. Станев, Георги-Асен Дзивгов, Здравка Евтимова и др. пред нас е новата книга „Страници и страници в българската култура“. Сборникът включва 12 статии и студии, посветени на писателите Иван Кирилов, Панчо Михайлов, Димчо Дебелянов, Яна Ярова, Матвей Вълев, Ангел Карадийчев, на критиците Иван Богданов и Георги Константинов, анархистите Георги Шейтанов и Петър Мазнев, на Петър Габе – бащата на известната българска поетеса, и Никола Агънски, прототипа на Корфонозов в романа „Иван Кондарев“, но тук представен като автор на разкази, съзимерими с произведения на Фани-Попова Мутафова, Илия Мусаков, Димитър Талев през 30-те години на 20. век.

Заглавието „Страници и страници“ задава смислово аспектите, в които може да бъде прочетен критическия сборник на авторката. Страници са героите на разказачи като Панчо Михайлов – „хора бедни, от социалните низини, които макар и да преживяват всичко с чувствителните си души, са обречени“. Страници са и самите забравени автори, чиято памет трябва да бъде възкресена чрез литературно-историческите възстановки. Страници сме и ние, читателите, когато се докосваме до непознатите страници от

миналото, разкриващи българския свят от друга страна – архаичен като стара фотография, но любопитен, възрожденски активен, свободен за собствени обществени, стопански и културни инициативи в едно съзряващо гражданско общество в началото на 20. век, кипящо от страсти, политика, веяния на разрушителни революционни идеи, борби, книги и издания. Страници

сме и защото сме забравили предците си и са малцина тези, които любопитстват за миналото, а то твърде много може да ни каже за нашата обществена съдба и днес.

Сравнявам собствената си нагласа към работа с архиви и документи от миналото и знам, че дигиталната форма ме привлича повече с липсата на прах, достъпност, бързина, спестяване на време за писане. Нагласата за влизане в архивите е особена, може да се каже, че е на изчезване заради волята, времето, усилията, последователността и енергията да стигнеш до забравения факт, който не блести като украсение пред погледа на съвременния литературен историк. Днес той все повече се съблазнява от херменевтичния прочит, от интерпретацията, а не се стреми да издирва и подрежда литературните факти. Тълкуването му дава възможност да се любува на текста, а понякога и на собствената си персона.

Радка Пенчева притежава тази все по-рядка нагласа за научна работа, вследствие на което нейните текстове са плътни и съдържателни, може да функционират като справочник за твореца, неговия живот и творчество. В някои случаи изследвачът може да се окаже първият и единствен читател в рецептивната съдба на съответната книга, както това става при досега с разказите на Никола Агънски: „Положих усилия да намеря неговите творби, но те липсват в библиотеките. Вероятно са иззети при прочистването от „вредна литература“.

Търновската Окръжна библиотека е запазена като депозитна само книгата му „Вечните часови“, издадена през 1943 г. Okaza се, че съм първият читател и беше много вълнуващо да разрежа страниците ѝ, за да я прочета“. Понякога сензацията се явява през интернет, като оповестение насърко от Радка Пенчева факт пред авторитетната литературоведска общност за емиграцията на Матвей Вълев в Бразилия в годините на народната власт, дълго след като е било прието, че писателят вече не е сред живите. Но това е „подарък“ след заслужените търсачески усилия.

Изследователката притежава висока литературно-историческа ерудиция, която се разкрива в мрежа от факти, подробности, отношения, къркове и познанства в нейните текстове. Това не прави литературно-историческия разказ сух, а интересен и задълбочен, така че да се открие лицът на твореца и духът на епохата. Научаваме малко известни данни от скритите страни на историческия процес – архиви, спомени, публикации и издания. Висока е осведомеността ѝ за епохата от началото на века до 50-те години на 20. век, избраните писатели, техните потрети и сюжетите около съдбата им същиват необходимата контекстуална канава за познанията ни от официалните източници.

Понякога само припомнянето на някакъв детайл отключва плодотворни подстъпи към преосмисляне на определени позиции. В статията си за писателя Панчо Михайлов авторката споменава сборника му „Български новели“, издаден в средата на 30-те години на 20. век. Номинация „български новели“ ни отвежда към размисли за заострения интерес към тази епическа форма в жанровото съзнание на 30-те, което е предвестник на пълноценната появя на новелата през 40-те с ненадминатата творба на Е. Станев „Крадецът на праскови“. В студията за Иван Богданов се разкрива приносът на неуморимия историк-енциклопедист за конституирането на научната дисциплина библиография, обръща се внимание на една работа на учения за дневниците на българските писатели, писана преди повече от половин век, но отново белязала първопроходническа следа

в литературно-историческите изследвания. За сравнение може да споменем, че цялостна разработка на тази тема се появя едва през 2007 г. с книгата на Антоанета Алипиева „Дневниците на българските писатели“.

Две основни линии от предишните книги продължават и в новия сборник – морската тема при българските писатели и делото на анархистите. Мисля, че те профилират не само изследователските интереси на д-р Радка Пенчева, а и приносите ѝ в разработката на неосветени от критическия поглед територии. Така творбите на Яна Ярова „Капитан“ и „Соленият залив“ са разгледани в контекста на създадения в началото на 20-те години на 20. век Български народен морски говор (БНМС), което показва високото обществено съзнание тогава за популяризиране на морското и речното богатство на България в творчеството на българските писатели. Или морската тема в епическия творбите на Матвей Вълев, за когото авторката допуска, че в своите разкази с бразилска тематика е повлиян от динамичното, изпълнено с опасности, жизнено поведение на анархистите. Или малко известните спомени и документи за живота и дейността на анархистите Георги Шейтанов и Петър Мазнев, които създават различна версия за революционната дейност на нашите предци в началото на 20. век, съзнателно затъмнявана от официозната историография по времето на социализма за героизма на работническо-селските въстания и конспирации.

Книгата на Радка Пенчева може да бъде възприета и в една позабравена традиция на сборниците от типа „творби и проблеми“ за българските писатели, в които се използваха критически жанрове като литературно-исторически очерк и портрета. В статийите е направен добросъвестен преглед на темите и мотивите, от биографиите са подбрани малко известни и любопитни данни. Това ме кара да мисля, че книгата ще спечели широк кръг читатели със своята полезност и съдържателност.

Владимир ДОНЕВ

Радка ПЕНЧЕВА, „Страници и страници в българската култура“, Изд. „Фабер“, В. Търново, 2013.

ЛЮБОВНА ИНТРОСПЕКЦИЯ С ВАРИАТИВНА ИНТРОЕКЦИЯ

Отдавна изпитвам естетическа наслада от живописните изповеди на американизирания български художник **Василен Васевски** и от неговото литературно творчество (анкетата „Живот по-малък от небесна троха“ и документалната книга „И аз видях Америка“ – издание на „Български писател“ през 2005 и 2007 г.). Но ето че насърко получих от Чикаго нова книга от този автор – сборник с единадесет разкази, озаглавен „ДО ТВОЯ ПРАГ ПРЕДИ ДА ОСТАРЕЯТ ЧУВСТВАТА“ (издателство „Български писател“, 2013 г.). И у мене се затвърди окончателното впечатление за излизането на артцената у нас и по света на многообещаващ талантлив писател и художник.

Повествованието на Василен Васевски започва с емблематично за съдържанието на книгата стихотворение от Николай Христозов „Заклинание“: „Не отминавай никое „общиче те“, / прошепнато от глас с очи, с мълчание./ То идва от пустинни разстояния / и от ранена светлина изтича“. А точно любовта в нейните разновидности е лайтмотив в разказите на писателя. Те са интерпретирани в уводни статии от Камен Васевски – доктор на филологическите науки, и от Председателя на българските писатели в САЩ и по света Георги Витанов БОГАТ. Ключовата за цялото творчество на Васевски дума светлина изпълва спомената аналогия на Богат с творчеството на „доцента по рисуване в Илийския институт по изкуство, председател на групата „Български художник зад граница“ и секретар на Съюза на българските писатели в САЩ и по света“.

С художествено образни и пластични проекции на светлината започва и първият разказ „Жената, с която разговарям всяка вечер“. Изкуствоведческата проницателност на тълкуването издава още в началото, че

водещият повествованието е художник. И даже да не ни беше доверил в послеписа, че книгата му съдържа отломки от дневникови записи, онирични и споделени с приятели лирични вълнения, щяхме да я усетим с умовете и сърцата си като лично преживяване, като авторски прозрения за любовта и като убеденост, че читателят на тази книга ще открие чрез нея и себе си.

В простите на пръв поглед мотиви – съпругата на художника го е изпратила сутринта на работа, а в своите междучасия той е погълнат от размисъл върху загадката на време, обхванат е от носталгия по родния край; тъжна раздяла на квартирант с умиращ хазиян („На Дуда Вук“) – са обективирани темпорално различни видове обич и човешка привързаност.

Пропити от въздух и известна безплътност, огриени от вътрешна светлина, разказите на Василен са лишени от грубост, даже и когато действието се доближава до полово общуване. Както в картините, така и в разказите му има импресионистични проблясъци и излъзване на аура, все едно дали нещо изобразяват или пропичат като споменно или ейдетично притежание. Без да са съставени от лексиката на имагинерните светове, тези обективни дадености присъстват органично в разказа, спояват отделните епизоди в прочувствен монолог за любовта като наслада, култура, доброта и вдъхновение.

В стилистиката на този писател, има много реализъм, но и много поезия. Избегнати са крайни абстракции, реторични и нефункционални украшения. Всички образи са обективирани с иманентни, а не въображаеми качества. Любовта на художника с момичето Ани от разказа „Преди да останеят чувствата“ застива в красавата форма на лиричен спомен, осезаемо въздействащ при всяко негово възкресяване... Плавно проптичащото

приятелство между учител и счетоводител – емигранти в задокеанска страна, е сюжет на разказа „Делникът – труден и лесен“. Тактично спазената дистанция между учител и ученик се превръща в гаранция за пълноценно общуване.

Със своите нетривиални преосмисляния на понятието цят отбиващият военната си служба млад човек издава своята арт надареност („Гълътка свобода в неделя“). Любовта се изразява като вътрешен монолог на влюбен човек в своя възпитаница. Съдбовното чувство може да не е реален факт, а само докосване и да се изразява като напразно очакване на сгрешен за рандеву адрес („Дъждовна среща“).

Чуждна естетиката на отвъдното, този писател показва убедителна вещина във вариативна имперсонация, в съзнателното приобщаване, а не цялостно придобиване на друго съзнание, даже и от противоположен пол. Освен герой, в книгата е художник, а това се вписва плавно и функционално в темата за любовта. Точно скрупulously изтънчените сетива за багри, звуци, хармония у професионално отдавания на изкуството човек се оказват и най-верен ключ към загадките на любовта. Тя може да се изразява и като съдбовна привързаност на художника Велин към родния край със сините камъни. Атрибутира се и като творчески

тандем от баща и син. В световната литература е познат не само случаят с романа „Монахът и философът“ от френските писатели баща и син Франсоа Равел и Матика Рихар. Във всичките си разновидности подчинените на любовта геори в разказите на Василен обменят идеи, между младите хвърчат флуиди, а недоразуменията им се пораждат само от техните усилия да са в синхрон с природосъобразния и духовен свят.

Надарен да усеща аромати, да отличава и най-деликатните цветови нюанси е само онзи, който обича цветята, който е флористично грамотен за тяхното необятно разнообразие и ги възприема като живи създания. Само нему цветята отварят дверието към скъпия спомен, само нему нежните създания вещаят приказни очаквания („Ехо от цветя по пътя“).

Любовта в съкровените изповеди на Василен Васевски не е илюзия, а реално съществуваща. И той доказва чрез цялото си творчество, че разумните устои на земния живот се назовават любов, обич, доброта. Това са силите, които крепят устоите на личното съществуване и анихилярат естетическите, философски и хуманни страни от душевността на човека. Философията на автора ни тласка да откриваме чрез любовта истинската хармония със себе си и с околния свят. Да общаме жената като красива мелодия или рисунка, да повтаряме името й в звучен рефрен...

В заключение – завиждам на онзи читател, на който предстои търпка да направи своя разумен, а не разрушителен избор в живота си, повлиян от живописните и литературни послания на талантливия художник и писател Василен Васевски...

Кирил ПОПОВ

-----*интроверсия – превъплъщаване на човек в личността на друг човек.

ИМА ЛИ КОКОШАРНИК И ЛИСИЦА ЗА НЕГО?

Нова литературнокритическа книга на Владимир Шумелов

д-р Радка ПЕНЧЕВА

Както разбираме от предговора на книгата, аз самата съм взела участие в определянето на заглавието й. И наистина, през студената зима на 2012 г., една вечер стояхме на маса с Вл.Шумелов, Снежана Иванова и Емил Андреев, който се ровеше в стари списания и вестници от края на 19 и началото на 20 век по повод новия си исторически роман, който пише. Тогава Владимир Шумелов сподели идеята си за заглавие на новата си книга и ние всички харесахме „Лисица в кокошарника“.

Само по себе си това заглавие е една метафора. Метафора, която предполага общност на пишещи и съответно – страсти, свързани с вълнения, които се очакват от литературната критика. Уви, като се позамислим ще признаем, не без огорчение, че нито има истинска писателска общност, нито пък, доколкото я има, тя се вълнува особено от литературната критика. Един, може би, нормален процес между свободни хора и творци.

Познавам Владимир Шумелов от много години и мога да кажа, че той е сред приятелите ми. Нашето приятелство е ценно за мен, защото много пъти сме спорили по чисто литературни проблеми. Например, сега е моментът, да си призная честно, че съм го питала как успява да забележи толкова много автори, които много от нас не са и чували, а също дали това си заслужава. Сега, когато прочетох книгата му, мисля, че той е прав. Защото е много лесно да те забележат в столицата, да си от онези, които се върят около различни писателски кръгове, а е трудно, когато живееш в страната и поради липсата на нормална мрежа на разпространение на книгата, в много случаи талантливо написани творби да останат незабелязани и необговорени. Примери за това в книгата на Владимир Шумелов има много, дори не е необходимо да ги изброявам.

Няколко думи за структурата на книгата. Текстовете са групирани в няколко дяла: „Поезия“, „Белетристика“ и „Критика“ и са добавени две обзорни статии за прозата, излязла в градовете В.Търново и Стара Загора през 2011 г. Тази структура не търси подреждане, описание и никаква класация на постиженията на авторите, а е един субективен поглед на критика върху художествени и критически творби, останали в по-голямата си част извън вниманието на други литературни критики. За интереса на Вл.Шумелов към тях спомага и неговата редакторска работа в литературния алманах „Света гора“, където той от години поддържа рубриката „Преглед“. Именно за нея, той следи излизанието книги на много автори и ги отбелязва с кратки текстове.

Веднага бързам да отбележа, че и в тези кратки текстове Вл.Шумелов успява да покаже на какво е способно критическото му перо. И нещо много характерно за стила на критика: той се стреми да потърси големите, европейските измерения, на постигнатото от всеки автор. Влиза надълбоко в текстовете, позовава се на написаното от майстори на литературата, критиката и есесистиката. За да обговори късния дебют на Миролюб Влахов,

например, той разказва за късните дебюти на Майкъл Конъли, Шарлейн Харис, Несбъо, Джеймс Патерсон, Джералдин Брукс, което не им пречи да се наложат като имена и да получат и литературни награди. По подобен начин са написани статиите за всички автори в книгата. Читателят научава много не само за авторите, но и за техни европейски предшественици, намира оправдание за много литературни явления в чуждите образци. Вероятно за тази особеност на критика спомага и белетристичния му талант и нагласа.

По жанр литературно-критическите текстове на Вл.Шумелов могат да бъдат определени като оперативна критика, критика на непосредственото отреагиране и оценка на новоиздадени книги. Както знаем, това е най-трудният жанр за един критик. Защото е лесно да се пише, когато мнозина вече са казали мнението си. А когато си първи в оценката за дадена творба се изисква смелост, ясни критерии за ценностното в литературата, умение да поставиш творбите и фактите в общия литературен процес. Затова е и наличието на множество библиографски данни в книгата, както и коректно посочване къде са публикувани до момента.

Вероятно не само аз, но и други, запознали се с текстовете на Вл.Шумелов, могат да си зададат въпроса дали си заслужава той да пише за всички тези знайни и не дотам автори. И тук трябва да кажем, че неговата книга е много ценна, защото може да се окаже, с оглед на времето, че за определени автори това е останала единствената литературна критика. Особено при обзорните статии. Самата аз имам вкус към подобни „забравени“ писатели, творци от т.н. „втора редица“ в литературата, без творчеството на които корпусть на българската литература би бил непълен. В този смисъл намирам за особено интересни статиите му за писмата на Владимир Смирнов, за прозата на старовереца Дамян Бегунов, за Минчо Минчев и др. Тук е добре да цитираме казаното от Йордан Атанасов за това, което Вл.Шумелов върши: „Сигурно има и други критики и писатели, които пишат за творците от провинцията. Но мисля, че Вл.Шумелов е от тези, които най-бързо и адекватно откликват на новите им книги. А това е като живителен польз за писателя – своевременен отклик за непосилния му труд. Тук и сега, когато е още жив и твори“.

Читателите не бива да мислят, че в книгата няма текстове и за творци от София – рецензии има за книгата на М.Иванова с проза „Бавно“, за стихосбирката на Аксиния Михайлова „Най-ниската част на небето“, за късните стихове на Марин Георгиев и още мн.др.

И още една особеност на тази книга: Не само многото творци, които присъстват в нея. А това, че литературната критика на Вл.Шумелов е наистина вид творчество. Той пише литературнокритическите си статии като белетристични есета, те сами звучат като отделни творби. Този начин на писане е труден, владее се от малцина, владее се само от майсторите. Не бива да се пропуснем и личната позиция на критика, който не се страхува да ситуира даден проблем в общественополитическия му контекст. Като например ролята на твореца в обществото ни, неговото постепенно маргинализиране, абдикацията на държавата от делото на тези, които творят културната история на България и много други наболели въпроси.

От тази книга има какво да се научи. Тя носи много познание за знайни и незнайни имена на наши съвременници, за автори, които дават своя дял с творбите си да опознаем обществото опосредствано чрез художественото слово. лично аз като редактор научих много от нея. Четейки книгата „Лисица в кокошарника“ си мисля, че е дошъл моментът Вл.Шумелов да премине към по-големите жанрове в лит. критика, като отделни монографии за автори и течения в българската литература.

Владимир ШУМЕЛОВ, „Лисица в кокошарника“, Издателство „Фабер“, В.Търново, 2013.

ЗА НОВИЯ РОМАН НА СВЕТЛА АНДРЕЕВА

Владимир ШУМЕЛОВ

Светла АНДРЕЕВА дебютира през 1985 г. със сборника разкази „Телевизор и канарче“ (изд. „Народна младеж“, С.) и заслужено се нареди сред обещаващата фаланга от автори, които по това време пишеха т. нар. психологическа проза. През 2000 г. тя издава и втората си книга с разкази под заглавието „От дявола родени“ (изд. „ПАН-ВТ“, В. Търново), с която защити достойно дотогава разработваните теми и идеи. Седем години след това се появи и първият ѝ роман „Козите на Джим“ (изд. Астарта“, В. Търново) на съвременна тема от времето на Прехода. Изминалите години и търпението бяха дали резултат – макар и камерен като сюжет, в текста личи усес към епичния наратив и обобщението, явни са постиженията на авторката в стилово и композиционно отношение.

Ето защо не се учудих на втория ѝ роман със заглавието „Хляб за грешници“ (с първоначално заглавие „През сънта на тази година“), който бележи израстване в творческите ѝ търсения. Броденото ѝ любопитство на белетрист, практикуваната с години журналистика, както и професионалните ѝ занимания ѝ с асоциални типажи от последно време ѝ дават необходимата база от фактология. Но те не са достатъчни – в книгата художествената интерпретация на фактите надгражда пластове от проблеми и обобщения, които поставят читателя пред избор. На пръв поглед проза от този тип се пише масово – както по света, така и в България. Без да търсим влиянието върху писателския талант на авторката, ще цитирам една статия на Пламен Тотев в сп. „Пламък“ от 2001 г. (бр. 7 и 8) – „Носталгия по 80-те“, в която той анализира дебютната проза между 1980-а и 1989 г.: в областта на белетристиката през посочения период книгите са 112, а дебютът на Светла Андреева е поставен с положителна оценка в контекста на прозата на Красимир Димовски, Румен Балабанов, Христо Каракоянов, Живко Желев, Георги Гълов, Виктор Пасков, Валентин Георгиев,

Светослав Мичев, Валентин Даневски, Емил Люцканов, Васил Люцканов, Здравка Евтимова, Кин Стоянов, Марин Крусов, Георги Чаталбашев, Деян Енев, Петър Кърджилов, Валентин Пламенов и мн. др. Когато обаче говорим за психологическа правдивост в книгите („в които тя не е самоценно търсена, а е неделима част от претворяването на действителността“), паралели се чертаят между писането на Светла Андреева и Катя Владимирова, Евгения Иванова, Красимир Крумов, Людмил Тодоров, а също Илинда Маркова, Валентин Робов, Димитър Томов, Галина Рулева... С приликите дотук, защото все пак говорим 80-те, а за евентуални влияния на новите тенденции можем само да гадаем (реплики към едно писане, близко до любовния роман с криминален привкус или нещо подобно). Прозата на Светла Андреева залага на традиционния третоличен разказ, със спомени ретроспекции и вникване в психологията на героите, правдиво изграден диалог и запомнящи се характеристици детайли на описанията.

Ако трябва да бъдем конкретни, романът (или по-право повестта) се доближава до битово криминале: монотонността на всекидневнието, уютът на типичния средняк (доколкото днес можем да говорим за средна класа) е взривен – дете е отвлечено, подложено на блудствени действия и убито. В центъра на събитията е главната героиня Таня – санитарка в общинската болница... Дотук със сюжета (все пак говорим за криминале). Сякаш четеш класическите автори от рода на Сименон, където и природата е герой, а всичко тече някак подмолно и същевременно се ядосваши, че не си го видял, защото е било пред очите ти. Лично аз предпочитам Труман Капоти и неговият роман „Хладнокръвно“ (1966). Разбира се днес методологията му („проучи историята като журналист, но я разкажи като писател“), довела до налагането на понятия като „нова журналистика“, „неизмислена проза“, „документален роман“ и пр. е отчасти архаична, но е останало главното: интересният разказ, добросъвестното боравене с фактологията и личното отношение към описваните факти и събития. С последните мисля добре се е справила българската авторка, описвайки една (обикновена!) история за разпада в социалния живот в българската действителност, която иначе можем да намерим като медиено всекидневие по вестници, списание, електронни издания, в научни изследвания. Успехът на Светла Андреева се състои в това да анализира една екзистенциална дилема, като я трансформира в криминална, и да направи нужните социално-психологически внушения. Без претенциите за криминален роман, текстът проследява механизма на това как една обикновена жена може да се превърне в убиец. Иначе – роман за престъпление и възмездие, за вината, за чистилището, за силата да вземаш решения, за идвация Видовден... И за разлика от „Хладнокръвно“ съвсем не е толкова „мрачен“.

Светла АНДРЕЕВА, „Хляб за грешници“, изд „Фабер“, В.Търново, 2013.

Изглед от Велико Търново

“ПО-МАЛКАТА СЕСТРА НА БОГОРОДИЦА” - НОВА КНИГА НА КЪНЧО КЪНЧЕВ

Откъс от книгата

Божидар отвори плика и погледна съдържанието му. Беше някаква касета без надписи в една от пластмасовите кутийки отпреди двайсетина години. Касетите обикновено се надписват, но тая не беше. Той я извади и отиде в хола. Беше запазил едновременното си видео за всеки случай. Пъхна я в отвора, през който в ония години всяка вечер преминаваше към невижданите светове, и натисна клавиша. Беше ням филм отпреди много години - някакво тържество, вероятно имен или рожден ден. Съдейки по облеклата на дамите, филмът беше доста старицък – може би от преди войната. Беше сниман в някаква богаташка къща с професионална за онова време техника, а после явно някой беше прехвърлил филма на касета. Всички се смееха, вдигаха чаши, едновременната камера час по час се насочваше към някаква млада жена, тя също се смееше и веднъж кокетно погледна към обектива.

Франсиско Гойя - Рисунка

Празненство някакво. Журче. Тъкмо щеше да спира видеото, когато се мярна малък дансинг. Две двойки танцуваха валс. Изведнъкът гърлото му се сви: едната от тях бяха майка му и баша му. Съвсем, съвсем млади. Баша му беше с фрак – наперен и горд. Не приличаше никак на онази жалка обущарска трансформация на проклет буржоазен фабрикант, заради когото не го избраха в отрядния съвет. Да, такъв бе – интелигентен и артистичен млад мъж, който танцува – със своята годеница или може би вече съпруга. А майка му, майка му беше прелестна. Танцуваше с грация, която не беше и подозирал в онази свита, наплашена женица с тъжни очи, която той познаваше от нерадостните й години на обущарска съпруга. Гледаше я и не можеше да повярва. Господи, беше толкова красива. И съвсем не беше само заради младостта си. В нея имаше някаква вътрешна светлина, нещо, което направо хващаше за сърцето. Не случайно операторът я показваше вече цяла минута. Коя е била тя тогава? Знатна хубавица? Царицата на бала? Една щастлива млада жена... Очите му се наслзиха. Боже миличък. Неговата майка. Неговите родители. Двама млади хора, които просто се бяха обичали. Той гледаше най-неоспоримото доказателство за това. С какво бяха пречили на тия, които ги бяха превърнали после в двама посърнали, уплашени за семейството си и живота си хора? Защо им бяха организирали оння несъвршващ тормоз до последно? Защо ги бяха преследвали така неотлично с пролетарската си жестокост? Защо бяха преобразили тая красавица, излязла сякаш от хубава градска приказка царица на баловете, в свита и повъхнала съпруга на народен враг, която той помнеше? Народен враг. На кой народ?

Видеото спря. Така и завърши – с неговите танцуващи чудесни родители. Божидар избръса сълзите си, извади касетата и я сложи в кутията й. После изключи уредбата и прибра касетата в тайната си. Покрай всичките си имоти, лъскави коли и дразнещо много пари щеше да има нещо истинско: един ненужен вече на никого отрязък от времето, който съдържаше нещо без място в идиотския калъп за света, пригответ от неговите несъстояли се господари. Нещо съвършено недопустимо – противопоказано и смъртно опасно за тях: няколко минути промъкнало се незнайно как през отровната им завеса обикновено човешко щастие.

Боже мили, прости им на тия нещастници.

Откъс от книгата

(роднините на Матей Проданов, собственик на вестник „Загорска поща“)

... Сутринта пристигнала телеграма от София. Била от Министерството на вътрешните работи. Софийските другари изпращали списък, а именно поименно избрани местни народни врагове с указание да се изловят за последващи неотложни манипулатии. Още щом засричал телеграмата по навик, сърцето на Пощальона Недялко се засилило да излезе през гърлото му, но се спряло в нещо: начало на списъка бил бай Продан – неговият благодетел.

Бедната започнал да мисли какво да направи, за да го спаси. След дълги опити успял да достигне само до едно – да му съобщи първо на него. Рекъл си „Той бай Продан е умен – все ще измисли какво да правим“. Нямало какво повече да мъдрува и затова запрашил към Станционната градина. Бай Продан бил на дворчето си. Прочел телеграмата и видимо прибледнял.

- Можеш ли да я забавиш половин час? – попитал.

- Мога – отговорил Пощальона. Не бил забавял досега телеграма. За него листчетата с по няколко залепени думи били страшно важни и той виждал по-съществената част от смисъла на живота си в тяхното прочитане и незабавно доставяне. Но сега май изненада нещо поважно. Трябвало да може. И той се отправил, кукуйки, обратно към пощата.

Бай Продан успял да се качи на влака за София и – право при Кимон Георгиев. Така се спасил. Известно време заемал разни дребни службици под неговото крило, после се специализирал в каруцарство – една пролетарска дейност с подчертан селски уклон, и така маскиран пред многоглавата ламя на народната власт, оцелял, докато задухали по-здравословни ветрове. Тогава тихичко се завърнал в Зарата и изкарил остатъка от живота си без да се набива дразнещо в очите на кварталния отговорник и другите не по-малко отговорни другари.

Народната власт не успяла да докаже съучасието на Пощальона, но го уволнила по твърде подозрително подозрение. Разминало му се само с това, защото било неудобно да вкарват в затвора един полуидиот, за каквото всички го смятали. Той повече не си намерил друга работа. Опитал се да носи кръста при погребения, но там имало щатен сътрудник – един от местните луди. Като нямал какво да прави, Пощальона Недялко започнал да се отбива в хоремага. Състрадателни пияндата го черпели от време на време, докато накрая съвсем се пропил. Така си и отишъл – изгаснал пиянската (така им се пада на враговете) на миндерчето в стаичката си с шише от ракия в ръка. Дай Боже всекому.

Но не това беше най-смешната история.

Истинската черна овца в рода му беше свако му. Неговият баша на времето гласувал срещу това Гошо Тарабата да стане министър-председател. Разстрелят прекъснал навреме вредните му мисли, а синът му изпратили за по-продължително превъзпитание в Белене. След като закрили лагера и нямало къде да продължи творческият процес за разграждане на дефектната му личност, той се върнал в родния си град. Известно време се занимавал с отговорната работа по редене на павета в строги сиви фигури при изграждането на социалистическия паваж. Прогресивната съветска наука още не била изобретила асфalta (който в буржоазния си вариант бил известен от 1595 г.). И свако му вървал по широкия павиран от такива като него път към социализма трийсетина години. Тогава внезапно се сетили за висшето юридическо образование на паве-майстори и му предложили да стане помощник юрисконсулт на едно ТПК. Налагало се, защото нашето момче, което било

на тая длъжност, било такъв тъпанар, че и на другарите им писнало и трябвало някой да му помага – т. е. да го замести изцяло в работата, но разбира се, не и в получаването на полагащите му се материални блага. Както е известно, при комунизма всеки дава според възможностите си, а получава според потребностите.

Подпомагайки големите потребности на нашето момче, благодарение на своите съвсем ниски такива, свако му изкарил до погребението си. А там ето какво се случило. Били се събрали неколцината пропуснати от народната власт роднини и малко приятели, които събрали кураж да го съпроводят по последния му път – неясно накъде, но поне вечно извън страховитите тайни досиета и папки на основните социалистически органи. Сигурно и свако му се бил успокоил предпогребално, че най-после ще вкуси обикновен непавиран мир. Обаче не. Тъкмо го били спуснали в трапа, и се появили изневиделица четирима юнаци в сиви погребални костюми, разкопчани нарочно, за да се виждат пищовите, с които си служат при изпълнение на служебния дълг. Те разбъльсали мъчаливо скромната групичка и тогава от прикритието си изскочил боядисан във военно зелено як съветски трактор. Изведнък в главите на всички зазвучали, и може да се каже забърмчали и направо затрещели, пророческите кристални стихове от нашето детство:

Хей, дечица, разберете,
тракторите обикновени!
Мачкат те врага така:
обработват дка, дка, дка*.

Да, вместо обуржоазеното
о б р е д н о
хвърляне на
шепичка пръст
от приятели под
акомпанимента
на беззвучни
молитви и
е п и з о д и ч н и
женски сълзи,
текезарският
т р у ж е н и к
и з р ъ м ж а л
и с желязна
б о л ш е в и ш к а
х в а т к а на бърза
ръка зарил
п о с л е д н о т о
у б е ж и щ е на
народния враг, а
после педантично го отъпкал.

Оказало се, че свако му бил единственият останал жив представител на опозицията. Затова народната власт планирала отрано тая шашваща и умрелите операция и след търпеливо изчакване я провела с подобаваща партизанска жар. Така погребението се превърнало в ярка демонстрация на най-новечните черти на социализма и тържество в чест на неговата окончателна победа**.

Бог да го прости!

* Това, разбира се, означава декар.

** Като се има предвид този потресаващо поучителен пример, е ясно защо в тия град още състоят паметниците на другарите, организирани победата на гореспоменатите другари. Тукспоменитесаживиивъзрастните, които още не са измрели, максиметровите диспечерки и други граждани и селяни все още в разговори наричат булевард „Митрополит Методий Кусев“ с името на прочутия в цял свят старозагорски благодетел, бившия собственик на Аязмото и всичко останало, недостижимия главорез първооткривател, другаря Ленин-Бланк. Сега, както е известно, Аязмото е собственост на друг другар. Ако не все още изцяло, поне заветният връх.

Да живей Америка.

Майната ѝ на тая загубена държава.

Из непубликуваните статии на Матей

От Сливен долетя тревожна вест: В благодатната почва на родната БСП е разцъфтял гигантски корупционен бодил. Двама от висшите местни функционери се били пазарили помежду си кой да седне на кметския стол. Скандал. Нещо невиждано. Сега обаче, благодарение на някои технически изобретения, можем поне да чуем пазарътка. Разговорът е на пръв поглед спокоен, но крие силен емоционален заряд. Няма как да е другояче, когато става дума за сто хиляди лева. Също като в „Сделка или не“. Вълнуващо е. Цялата общественост е развлънена. Вътрешният министър се е развлънвал. И Главният прокурор се е саморазвлънвал, но при него емоциите са по-сдържани. Сергей Пичкаров пък чак ще разплъска от прилива на виртуалната си почтеност и призовава участниците в новото шоу да се откажат от делегатските си карти за предстоящия партиен конгрес. Не може да не е на страната на правдата, когато тези участници подкрепят кандидатурата на видния международен ловец, гросмайстора по задкулисни игри и рекордър по помилвания рецидивисти, който между другото беше и два пъти президент (с извинение) на тъпата ни република. Няма как да не е по еврейски честен със съперника си за предстоящите избори за социалистически цар, Серьогата. Вездесъщият министър Цветанов докладва на народа, че се говори и за милион и половина безотчетни от баба каса на столетницата. Черна ще им се види тая баба каса, както черна се вижда от край време на онези, които не са още съвсем изглупели, и самата столетна бабушка.

Най-после това, което всички знаят, вече е потвърдено за родния град на Добри Желязков-Фабрикаджиата и Данчо Лечков-Хотеладжиата. И на стоте войводи, де (няма да ги изброяваме поименно). А има още къде триста града. Ми селата? Много експериментален матриял има още за публикуване.

Това беше вчера. Днес прочутият сливалия Асен Гагаузов се обврна патетично към управляващите – да оставят неговата славна партия сама да изрови истината. Ще я изрови тя, както старо куче – заровен вмирисан кокал, за да може после да си я глозга на спокойствие. Точно тая истината, която през цялото време на проклетия преход е пред очите на всички. Тя може да се формулира съвсем събито: Дечицата и внучетата на ония крадци и убийци, които извършиха деветосептемврийския погром, сега разграбиха най-нагло и безсръмно скапаното на царство. Целокупният народ, или по-точно крадливото, лъжливо и мързеливо племе, в което тая изкуфяла проклетия го превърна, беше мъчалив съучастник в този зулум, който интелигентно наричат „последна национална катастрофа“. И всичко стана по тайните планове и под вещото ръководство на водачите на известната под много имена столетна крепост на лъжата, насилието и класовата омраза. Депутат Гагаузов също много добре знае всичко това. И той е ставал кмет. Няма как да не е до ушите в българската политическа помия. Те и остатъците от държава ни са от същата консистенция.

Ето затова, както бих казали селянурите от старозагорско, аз ме е срам, че съм българин. И се надявам тая катастрофа наистина да е последна и местното царство, което смърди вече тридесет века, най-после де бъде закрито, както обеща чичо Едмон*.

Ний какво можем да добавим? Нашта явно е накарала своя финансов гигантозавър да се размечтае – както е мечтал оня Циклоп, след като го вбесил Одисей. Затова сега ще закриват царството ни. Яд ни е само, че това се предвижда чак за след двайсе години. Кво да правим дотогава?

* Авторът има предвид чично си барон Едмон Ротшилд. Той беше женен (и отдавна се разведе) за някаква габровка. Вероятно потресен от проклетията ѝ, той се заканил пред свидетели, че България ще я има до 2030 г. (б. а.)

ПЕЛИКАН С БРОШКА

РАЗКАЗ ОТ МИРОЛЮБ ВЛАХОВ

Елица Асташева изчакваше края на дежурството си в тъгловия кабинет на третия етаж в новата градска поликлиника. Стоеше сама до прозореца. Зад гърба ѝ пропукваха изтиващите радиатори. Кранът от отсрешния строеж се въртеше, щръкнал върху единствения си оранжев крак – огромен премързнал пеликан. Елица Асташева извади цигара, запали я и с рязко движение изгаси клечката. Пламъчето се разпъна за миг, като разято в далечината знаме и угасна, оставяйки остьр и приятен мирис на фосфор. Не помнеше откога, но бе спряла да използва запалки, харесваше ѝ притракването на клечките в кибрита, секването по кафявата лентичка и прашненето при появата на пламъка, няколкото резки движения, докато гасеше клечката – ритуал който я успокояваше не по-малко от първото вдишване на никотина. Димът изпълни дробовете ѝ. Тя го задържа няколко секунди и изпусна. Струята се разби в стъклото, разтвори се като чадър и се стопи. Не беше пушила от обяд. Когато работеше, цигарите не успяваха да я успокоят достатъчно. Странно, но понякога я правеха иронична – на моменти дори саркастична – към пациентите и те ставаха недоверчиви, затваряха се, криеха важни неща за състоянието си. За това избягваше да пали пред тях.

Телефонът иззвъня. Асташева вдигна слушалката: „Да, аз съм... Позна ме, не започвай тази игра... Да, слушам те... Да... Да, добре... Ще ти се обадя.“ Гласът ѝ бе равен, омекнал и леко дрезгав от дългото мълчание и цигарата.

Кранът пеликан се завъртя обратно, помъкнал под човката си продълговата кофа с бетон – виснала на подвижните въжета, тя приличаше на груб медальон, ненужна плячка, за която не може да се намери място, но няма и да бъде изхвърлена. Асташева се върна зад масата си от олекотена хромирана стомана и полиран гетинакс. Всичко в кабинета ѝ блестеше със стъклена чистота. Беше странно, че тук се раждаха и тръгваха по белязия свят толкова тайни.

На вратата се почука.

– Добър ден.

Беше все още млада жена. Асташева я покани да седне и дръпна за последно от цигарата.

– Изпраща ме доктор Петрунов. Каза, че знаете – рече тя и спря погледа си върху тънките ѝ пръсти, които старательно стриваха угарката в кристалния пепелник.

Димитринка Желева Ючкова – изписа Асташева името ѝ, години – тридесет и девет, месторабота... Остави празна графата за диагнозата и се загледа в почека си – висок и тесен, люшнал се обратно на тромавия почек на сестрата. Асташева беше я освободила да купи обувки за рождения ден на дъщеря си. Съмняваше се, че момичето ще се зарадва на обувките, но не ѝ каза, сестрата живееше сама с дъщеря си.

Дълго разглежда снимките и резултатите от изследванията. Вероятността Антон да е събрал бе почти нищожна – това и двамата го знаеха. И все пак тя се бе съгласила да ги повтори, надеждата нямащата цена и спирането и пред най-малката възможност за грешка си струваше – въпреки че бе приела с досада молбата му.

Жената седеше на стола пред масата с ръце на скута и прибрани колене. Можеше да я отпрати веднага с потвърждение на неговото заключение, снимките и изследванията бяха категорични, тя притискаше желанието си да не е така, но знаеше, че е безсмислено – след толкова години в отделението още не бе свикнала да гледа на диагнозите не като на присъди. Но той също бе оставил празна графата за вписване на диагнозата. Нима Антон наистина допускаше, че е сгрешил. Тя повъртя между ръцете си бележката, в която той повтаряше молбата си.

– Добре, резултатите не са лоши. Поне не толкова, колкото очаквах. Къде направихте

изследванията.

– При доктор Петрунов.

Асташева се обърна към светлината и разгледа още веднъж снимките. Зад прозореца се завъртя клона на крана.

– С бъбреците как сте!

– Не мога да се оплача.

– Никак ли!

Жената сви рамене, нямаше оплаквания...

– Ще се обадят. Тук отляво дреме стар плеврит. Имате сраствания, сигурно ви болят при смяна на времето.

– От гимназията е. Настинах след една спартакиада – оживи се жената, като че ли си спомни нещо радостно. – Бях си наумила, че ще съм новата Светла Златева, бягах

си каза, че не биваше да го прави пред пациентката. – Ще трябва да повторим изследванията, за всеки случай.

– Има ли смисъл? Нима и така не е ясно.

Жената стоеше в средата на стаята, вече облечена, с опуснати ръце, глядаше с усилие да не покаже умората си от разтаковането по лаборатории и кабинети. Нямаше нужда от толкова внимание, старанието на лекарите я тревожеше вместо да я успокоява. И с мен би било така, мислеше си Асташева.

– Винаги има смисъл. – Мразеше да го казва, чувстваше се лицемер. – Трябва да сме сигури.

– А не сте ли?

– Поне аз не съм. Може да ви изглежда

на средни разстояния, много добра бях на осемстотин метра, но си останах само с намеренията.

В известна степен наистина е така, помисли си Асташева – старата болест е като верен приятел от миналото – знаеш му навиците, недостатъците му и си свикнал да ти досаждда по всяко време, но забрави ли те за седмица, започваш да се тревожиш и се изкушаваш сам да му се обадиш.

– При мен ви изпращат за друго.

– Знам.

– Остава да кажете, че знаете и за какво.

Тя се постара да не бъде иронична. Жената премълча, тя бе очаквашата... И уплашената, макар да не ѝ личеше.

– Съблечете се. Трябва да ви прегледам.

Един камion бетонобъркачка се измъкваше бавно от двора на строежа. Тромавото му туловище лазеше предпазливо през разкаляните ями като бръмбар закъснял с търсенето на партньорка за продължаване на рода, вече повече обезсърчен, отколкото упорит. Зад паравана жената шумолеше с дрехите си. Чуваше се как пращи статичното електричество от синтетиката по нея. Кранът пеликан се завъртя за последен път и спря. На Асташева ѝ се стори, че той дори въздъхна с облекчение. Тя проследи как от кабината се показва човек и пъргаво заслиза по стълбичката – този е опитомил страхът си, каза си, нима човешкият страх може да се дресира.

– Бързо свърши – рече тя и се обърна. Жената седеше на кушетката. Имаше стройно момичешко тяло с малки и стегнати гърди, настърхнали от хладината или от нейния опитомен страх. Тя помисли, че казаното се отнася за нея и се изчерви.

– Оня долу, краниста – поясни Асташева. – За няма и час, вдигна на плочата шест кубика бетон. В края на деня винаги бързат.

При палпацията бучката едва се усещаше. Тя опипа няколко пъти целия корем, избягвайки да се съсредоточава видимо върху мястото, където се намираше бучката. Не искаше да насочва вниманието на жената към съмненията си.

– Може да се обличате – рече след малко, върна се до прозореца и запали нова цигара. Едва когато димът се разстла около нея,

говори с него, въпреки че имаше в арсенала си един аргумент, срещу който той трудно можеше да възрази – това, че от някакъв момент нататък човек губи способността си да направи някому впечатление дори с уродливостта си. Асташева се усмихна. Безсилното винаги е опирало до силните думи. Тя не бе признала вината си за разпадането на брака им и предпочете след развода да носи моминското си име.

Мълчанието бе продължило необичайно дълго и тя го наруши:

– По една малка водка няма да навреди.

– Но аз черпя – усмихна се жената.

Странно бе, че двете не се чувстваха неволко. Асташева дори се учуди на лекотата, която я обзе при мисълта, че молбата на Антон можеше да бъде и неговото малко отмъщение. Или пък извратен опит за помирение. Жената може би не подозираше до каква степен бе станала заложница в стари сметки или за нея това нямаше значение. Всъщност сметките отдавна бяха разчистени, всичко бе приключило преди години, но вирусът на реванша още бе жив в латентната си форма.

– Къде направихтеaborta? – попита внезапно Асташева.

Жената трепна.

– Антон не ви ли каза! Нали не е писано в картона.

– Не беше трудно да се досетя, все пак лекар съм... Трябва да знам...

– Миналата година, в Русе. Не исках тук да се разчува, такива неща винаги се научават. Още не бях се развела, а мъжът ми не заслужаваше това. Антон също мислеше така.

Асташева протегна ръка към чашата, завъртя я с върха на пръстите си, но не отпи.

– На разпит ли ме поканихте? – попита жената. Първоначалната ѝ отпуснатост, бе сменена от объркане, което бе на път да се превърне в добре овладян светски гняв.

– Не ми се излизаше сама. Често се отбивам тук и си помислих, че може да ми направите компания. – Асташева отклони разговора. – Отдавна ли се появи болката?

– През лятото. Отначало си помислих, че пак съм бременно. Но то дори не е болка, по-скоро някаква тежест.

– Причината е другаде – каза Асташева.

Жената я погледна недоумяващо.

– Извинете, не се отнася за вас. Докато ви слушах, ми хрумна отговорът на въпрос, който ми бяха задали преди доста време. – Асташева спря за момент и този път отпи от водката. – Какво ще кажете! Добротата ни не умира първо в нас, а в хората, които трябва да я открият. Не е ли така! И именно защото е мъртва в тях, те не успяват да я открият и в нас... Страшно е, нали! По-страшно е, че може да се окаже истина.

– А вие защо не ми яказвате? – попита внезапно жената.

– Какво?

– Истина.

– Не я знам.

– Не ви вярвам. И на вас, и на Антон.

– Засега с нищо не мога да ви помогна. Поне по отношение на истината. Истината е, че не знам наистина. Но това не значи, че не трябва да вярвате.

– Ей така!

– Понякога, за да вярваме, не ни трябват доказателства.

– Това са приказки, изкушавам се да кажа какви, но ще премълча. Но са само приказки. Все пак, струва ми се, че ви разбира... Лекар сте...

– И жена – добави Асташева. – Ако това е нещо повече...

Когато излязоха, на улицата беше вече тъмно. Жената обеща да дойде за още един изследвания, и се стопи в навалицата. Някой се бълсна в рамото на Асташева и се извини. Тя не му обърна внимание. Антон не беше събрал. Още утре сутринта трябваше да впише диагнозата в графата.

КЪНЧО АТАНАСОВ В БЪЛГАРСКАТА КИНОДRAMATURGIA В КРАЯ НА 70 – ТЕ ГОДИНИ НА ХХ ВЕК

Роден на 18.10.1946г., Кънчо АТАНАСОВ е единственият виден търновски белетрист, направил пробив в българското кино в края на 70-те години на миналия век.

Той се реализира пълноценно като сценарист, постигайки рядко срешан актив за социалистическата ни кинематография – за три години успява да пласира три сценария! Рекорд, на който и тогава, и в бъдеще ще завиждат корифеи като Павел Вежинов и Александър Томов.

Естественотритесценария не са равностойни, темите са свързани с нравствените дилеми на съвременника, миграцията и опазването на обществения ред. Реализирани са от различни постановчици, със свой натюрел и представа за пренасянето им на екран, въпреки че белетристът не може да се оплаче – и трите му литературни опита в киното са заснети без драматични режисърски намеси.

Най-скромен като качество е безспорно „Строгият от квартал „Акация”, заснет през 1979 г. от Никола Любомиров и пуснат на малкия еcran за празника на народната милиция на 10 септември същата година. Това е типично поръчков „милиционерски” филм, с главен герой старшина Николов – строг, но справедлив милиционер, с патриархални разбирания за морал и чест, уважаван в квартала си и естествено имаш противоречия и търкання с подрастващата си дъщеря.

Днес филмът би представлявал интерес да се гледа най-вече заради това, че е сниман в Търново, а и за да се проследят взаимоотношенията между баща и дъщеря. Досът Досев е хазартен, но успешен избор за ролята на старшината, докато Татяна Александрова просто маркира присъствие на млада девойка с неустановени представи за живота, който я заобикаля.

От филма си спомням носталгичната музика на Александър Бразицов, търновските улици, заснети с топлота и любов от оператора Стефан Алтъпартаков, както и присъствието на Досът Досев, характерен актьор, получил най-сетне шанс за изява в нестандартна главна роля.

„Живи хора“ е заснет в документален стил през 1979 и представен на малкия еcran на 9 април 1980 г. от Веселина Геринска. Той е в края на миграционната вълна, фиксиращ последните искрици живот в типично българско умиращо село, платило дан на изселването към града.

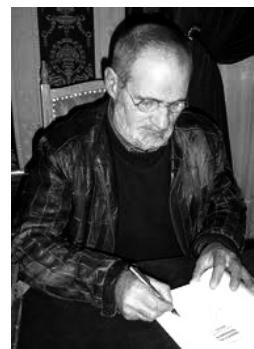
Кънчо Атанасов е безкомпромисен реалист, отлично познаващ хода на процесите, течачи пред очите ни. На него не му остава друго, освен да регистрира крайния резултат – селото обезлюдява, животът замира, старците са оставени на доизживяване. Атмосферата е елегична, животът като че ли е загубил своята привлекателност и перспектива, а героите Кърчо, кметът Постол, Велика приемат предизвикателствата му с философската извесеност на народни мъдреци.

И не всичко е съвсем безнадеждно. Кърчо свързва живота си с Велика, за да осмисли своето самотно съществуване, а идва и екип, който снима телевизионен очерк. Пребиваването му в селото е извор на силни емоции и преживявания за старците, между телевизионерите и местните жители се установяват топли и дружески отношения. Накрая заснетият очерк е показан по ТВ пред погледа на цялото село, предизвиквайки радост, гордост и въздор...

„Живи хора“ минава тихо и незабелязано на малкия еcran, той никога не е изльчван отново и е напълно непознат за днешните зрители.

Най-голям успех като сценарист Кънчо Атанасов постига при екранизацията на своята повест „Покрив“, по която написва сценарий, реализиран от Иван Андонов през 1978 г. Филмът се появява на голям еcran на 22 май 1978 г.

Гледал съм го като ученик-бригадир, а и по-късно при изльчването му по Канал 1, и мога

да кажа, че винаги е предизвиквал силни чувства в мен.

Това е страстно и безкомпромисно написан сценарий, разкриващ както корупцията в тогавашния стопански апарат, така и далаверите, които редовия българин трябва да върши, за да си построи собствен дом. „Покрив“ излиза в разцвета на развития ни соц. подплатен с реекспорт на петрол и оръжие. Тогава у нас е модерно да се критикува неоеснафа, като продукт на „малката правда“.

Човекът от низините, който е ловък и комбинативен и търси начин да постигне допустимия жизнен просперитет, е осмиван от Георги Мишев и Станислав Стратиев.

Кънчо Атанасов подхваща същата тема, но в малко по-различна гама – на сурвото и безкомпромисно разкриване парадоксите на нашия делник, в която тематична насока малко по-късно ще продължи само Георги Богданов с легендарната си повест „Златната река“, филмирана с много любов от Ivanka Grubcheva през 1983 г.

В „Покрив“ се чувства пулса и аромата на истинския живот, героите му са страстни и непосредствени, конфликтите – завладяващи и актуални, диалогът – лаконичен и жизнено правдив. От филма съм запомнил тържеството на еснафска стихия, заснето леко отстранено от оператора Виктор Чичов и неподправената действителност, поднесена възхновено от режисьорската палка на Иван Андонов.

„Покрив“ печели и с нестандартната любовна история на Кирил и жената на Мургавия, като никога няма да забравя лупингите из полето, които прави шофорът на самосвала – Петър Слабаков, изживяваш с жената на Мургавия – Пепа Николова кратките мигове на откраднатата си любов. (Кошмарната подробност е, че по време на снимките край село Шипково на тази сцена Слабаков и Николова преживяват ужасна катастрофа, при която няколко пъти се преобръщат и се мятаят в близкото дере!)

На финала, в унисон с житейската правда, фалшивият морал печели победа и заедно със завършения строеж укротеният Кирил се прибира при своето семейство и съпругата си Мария – Мария Статулова.

„Покрив“ е най-успешният и популярен филм, заснет по сценарий на Кънчо Атанасов. Той печели наградата на критиката на кинофестивала на българския игрален филм във Варна през 1978 г. Филмовите специалисти са благосклонни към усилията на кинодраматурга.

Неда Станимирова в „Покрив“, сп. „Филмови новини“, год. XXIV, бр. 6, 1978, стр. 7 отбелязва: „И ето, че тази заявлена в първите два фильма творческа платформа на режисьора (Иван Андонов – б.м.) тук вече се осъществява по най-цялостен и категоричен начин – благодарение както на усъвършенствалото се негово маисторство, така и на богатия откъм жизнени наблюдения материал, открит в повестта на младия белетрист Кънчо Атанасов, транспортиран в пълноценно кинодраматургия с активното участие на Боян Папазов.“

Предполага се, че след такъв успешен старт, пътят на Кънчо Атанасов ще бъде най-малкото отворен за реализацията на другите му сценарии. Така и става, но за съжаление следващите му два фильма имат много по-скромен обществен резонанс и зрителски успех, което донякъде стъпва кинодраматурга и спира напора му да стане приемник на Мишев и Стратиев.

След реализацията за ТВ театър на писателя „Хартиеният човек“ (1986) Кънчо Атанасов прекъсва контактите си с филмовия център и БНТ.

Завинаги...

От дистанцията на времето вече е ясно, че от това са загубили и самият той, и родното му кино, изпуснало един вече утвърден, самобитен и талантлив сценарист...

Борислав Гърdev

ЛИТЕРАТУРЕН ГЛАС

IN MEMORIAM ПОЧИНА ПОЕТЪТ ИВАН КРЪСТЕВ (1920 - 2013)

...Поетът Иван КРЪСТЕВ, автор на 50 книги за деца и една стихосбирка – „Синята фаянсова камина“, издаде насъкно книга-спомени за приятеля си Ангел Карадайчев. Сега е ред на тая малка книжка, която 82-годишният писател е онасловил „ВЕСЕЛ ЗАЛЕЗ“. Ирония, примесена с тъга, изпълва късите стихове, писани кога за разтуха, кога във самота и мъка.

Но Иван Кръстев е най-малко от хората, които искат да ни занимават със своите тъги и неволи, да превръщат и епиграмите в епидрами. Макар да има дълбоки основания за това. Той иска да ни разсмее и по такъв начин да ни утеши: има и по-страшно... За автора на тази книга срещата с читателя е от особена важност. За него никак не е безразлично тази среща да се случи, да заслужи отговора, който някога са давали на поздрава „Добра среща!“ – „Дал ти Бог добро!“.

Константин ЕЛЕНКОВ

(из предговора към стихосбирката на Иван КРЪСТЕВ „Весел Залез“ – иронии с тъжни краски – 2003 г.)

Из предговора към стихосбирката на Иван КРЪСТЕВ „Весел Залез“
поетът Константин ЕЛЕНКОВ

София, 24.8.2004

НАЧАЛОТО НА КРАЯ

Годините си казват своята дума.
И с две ръце, от стихове горещи,
аз спрях южняка, разлюляй край друма
на дървесата цъфналите свещи.

Помолих му се – вече да ме вдига
нагоре, към градините небесни.
А там дано и в Божията книга
намерят място моите земни песни!

ПОЕТ ПРОСИ ОТ ПРОСЯК

„Проякът – цар на улицата“ В.Юго

Проякът, цар без родословно име,
трижди правя ти дълбок поклон.
От сърце те моля: подхвърли ми
лепта от високия си трон!

Хонорари нямам, та накрая
длан протягам ти да ми дадеш
два-три гроша за билет в трамвай
да не ходя до „Надежда“ пеш.

Адрес: 6003 Ст.Загора, ул. Хр. Ботев 4

Главен редактор: **Йордан АТАНАСОВ**
тел: 042/649-110 , 042/980-088 GSM 0888790135

Редактори:
Румен СТОЯНОВ 02/8247956
Красимира БОЖАНОВА 0889 486812

Издател: НЧ „Даскал Петър Иванов“

E-mail: lit_glas@abv.bg

IBAN: BG14 UNCR 7630 1074 8633 90

УниКредит Булбанк Стара Загора

Печат: „Литера Принт“ АД - Стара Загора

Материали не се връщат и не се редактират!
Аbonament - само в редакцията!

МОЛБА ЗА ПАМЕТНИК

Не може да държи ръката молив
и стигна ли до Вечната река,
небесните зидари ще помоля
за паметник съ... два молива в ръка!

БЕЗСМИЛЕНО СВИЖДАНЕ

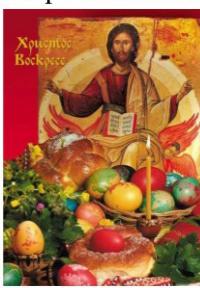
Не ме прибирай в тия тъмни нощи
и не избръзвай с моята панихида,
че очила не съм си купил още,
та Там да мога, Боже, да те видя!

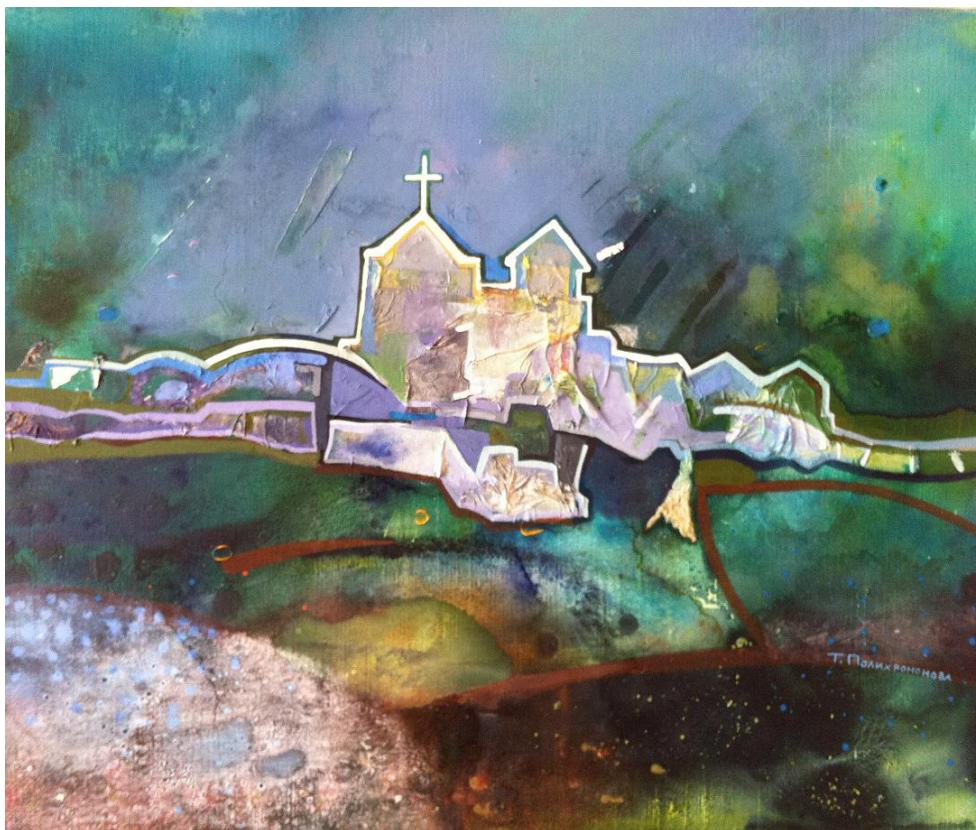
Уважаеми съграждани,
ПОЗДРАВЯВАМ ВИ С НАСТЬПВАНЕТО
НА НАЙ-СВЕТИЯ ХРИСТИЯНСКИ
ПРАЗНИК - ВОСКРЕСЕНИЕ ХРИСТОВО!

Възкресението е тържество на правдата, любовта и мира!
 Нека се стараем да възкресяваме в мислите и сърцата си това, което е чисто, светло и достойно за човешкия ни образ, това, което е градивно и непреходно. Чрез добри дела и духовно пречистване да станем по-човеколюбиви, толерантни и мъдри.
 На този светъл празник да запалим свещта на милостърнето и нека всеку скъпта в себе си образа на Спасителя Христос!
 Нека си пожелаем празници пълни с обич, с топлина и радост от споделянето им с най-близките ни хора!

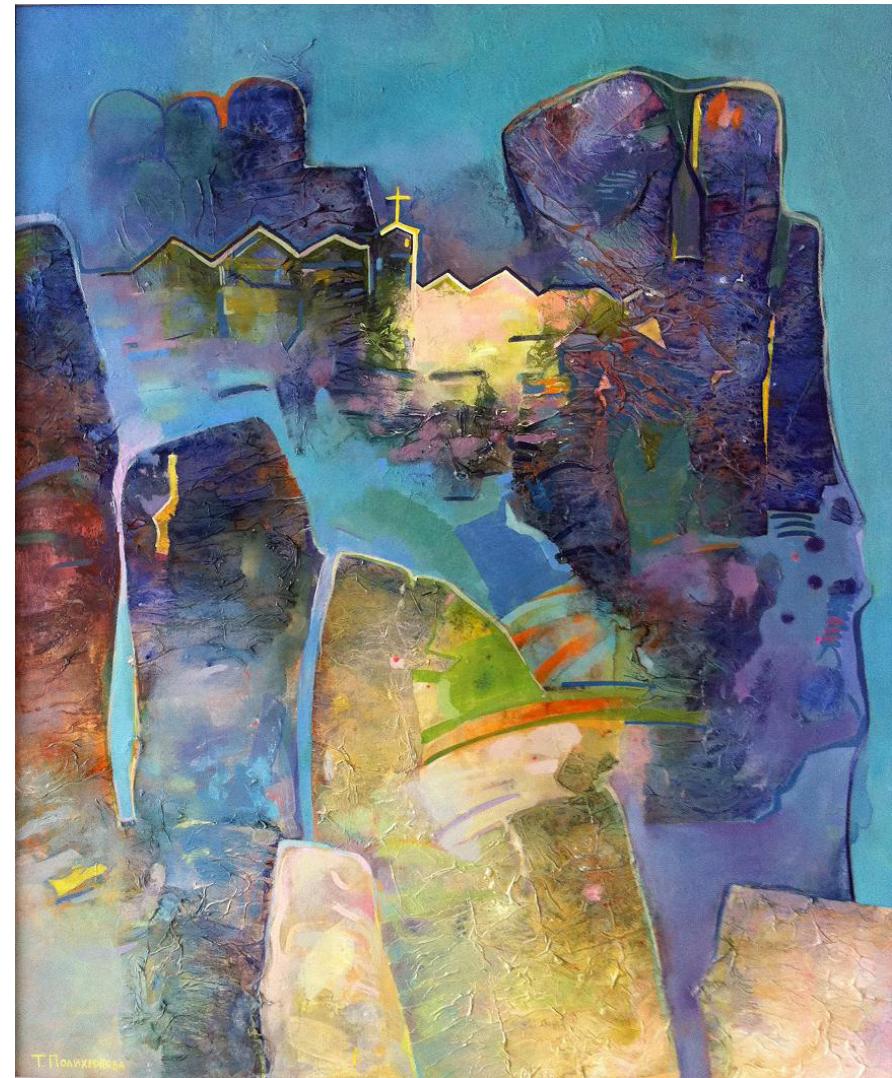
ЕМИЛ ХРИСТОВ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ОБЩИНСКИ СЪВЕТ СТАРА ЗАГОРА

*Из новия брой на списание
 „Християнче“*

Храм, худ. Татяна ПОЛИХРОНОВА

Междуду небето иземята I, худ. Татяна ПОЛИХРОНОВА

ИЗБОРИТЕ ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА ДВАМА ХУМОРИСТИ

Стайко ТОПОЛОВ

ПРЕДИЗБОРНА ЕПИГРАМАДА

**Карикатури:
 Дечко НИКОЛОВ**

Предизборно

Иде, иде
 на изборите у нас часа.
 Сега ще се види
 колко ми струва гласа.

**Пак избори и пак:
 „Ние ще...“**

Пак предизборна канонада.
 Ама хак ни е!
 Тъй ни се пада.

Политици и цигани

Приличат си те, щом и
 политиците лъжат
 като роми.

От парламентарната трибуна

Речта му ме дразни.
 И ми идва на ум –
 тенджерите празни
 вдигат най-голям шум.

Дрън-дрън ярина

Дрънкане с китара отначало.
 После по медиите задрънка това дрънкало.
 Но съдбата го по челото целуна.
 Вече дрънка от парламентарната трибуна.

**Сапьорите грешат само веднъж,
 а политиците – многократно**

Политиците ни са важни и тежки,
 а делата им – само грешки.
 Затуй народът мърмори:
 „Ex, защо не бяха сапьори!“

Следизборни размисли

Обещаха
 от предизборни плакати
 да ни оправят
 всички кандидати.
 И бяха те от нас избрани.
 А ние със албанските си
 реотани,
 сега загряхме
 задната им мисъл:
 оправяне във
 „она“ смисъл...

Политическа каша

Нещо не ми е
 ясно.
 Всичко е толкоз
 мъгляво.
 Лявото у нас е
 ясно,
 а пък дясното –
 ляво.

